DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

Rok III WARSZAWA, dnia 20 sierpnia 1937 r. Nr 17

TREŚĆ:

I. OCHRONA I INSPEKCJA PRACY.

Str.

Poz. 257. Okólnik Nr 51/37 M. O. S. z dn. 19.VII. 1937 r. Nr Pin. 34/0-6 w sprawie statystyki wypadków 536

Poz. 258. Pismo okólne M. O. S. z dn. 12.VIII. 1937 r. Nr Pin. 8/0-7 w sprawie terminu egzaminów na stanowiska inspektorów i podinspektorów pracy 537

II. ZATRUDNIENIE I MIGRACJA.

Poz. 259. Pismo okólne M. O. S. z dn. 14.VIII. 1937 r. Nr Pzm. 11 A/1-7 w sprawie opłat z art. 24 ustawy o Funduszu Pracy 537

Poz. 260. Pismo okólne M. O. S. z dn. 16.VIII. 1937 r. Nr Pzm. 11 A/49-7 w sprawie opłaty na Fundusz Pracy od zakładów pracy, ściśle związanych z gospodarstwami rolnymi 538

III. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.

Poz. 261. Zarządzenie M. O. S. z dn. 30.VII. 1937 r. w sprawie zmiany zarządzenia M. O. S. z dn. 18.V. 1937 r. w sprawie zastosowania przepisów konwencji polsko-francuskiej z dn. 21.XII. 1929 r. do ubezpieczenia brackiego w powiecie będzińskim 538

V. ZDROWIE PUBLICZNE.

Poz. 262. Ustawa z dn. 16.VII. 1937 r. o zakładach leczniczych (Dz. Ust. Śląskich z dnia 31 lipca 1937 r. Nr 16, poz. 36) 539

Poz. 263. Okólnik Nr 52/37 M. O. S. z dn. 20.VIII.1937 r. Nr Zn. 17/27-7 w sprawie wprowadzania do obiegu artykułów żywności sfałszowanych i fałszywie oznaczonych 549

Poz. 264. Pismo okólne M. O. S. z dn. 12.VIII. 1937 r. Nr Zn. 3c/24-7 w sprawie szczepień zapobiegawczych personelu Policji Państwowej przeciwko chorobom zakaźnym 550

Poz. 265. Pismo okólne M. O. S. z dn. 16.VIII. 1937 r. Nr Zn. 3e/7-7 w sprawie cofnięcia zezwoleń na obrót niektórymi specyfikami farmaceutycznymi 550

VI. SPRAWY OGÓLNO-ADMINISTRACYJNE.

Poz. 266. Pismo okólne M. O. S. z dn. 12.VIII. 1937 r. Nr Bd. 1/28-7 w sprawie ryczałtów na dojazdy 551

VII. RÓŻNE.

Str

Poz. 267. Ustawa z dn. 2.VII. 1937 r. o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. z dnia 6 sierpnia 1937 r. Nr 59, poz. 464) 551

Poz. 268. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 sierpnia 1937 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Opieki Społecznej i Skarbu o zastępczym powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z dnia 20 sierpnia 1937 r. Nr 61, poz. 481) 555

KOMUNIKATY.

Poz. 269. Zmiany personalne w Zarządzie Centralnym M. O. S., w urzędach i zakładach podległych. 563

Poz. 270. Sprostowanie dostrzeżonych omyłek drukarskich 563

I. Ochrona i inspekcja pracy.

257.

OKÓLNIK Nr 51/37

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 19 lipca 1937 r. Nr Pin. 34/0-6

w sprawie statystyki wypadków.

Do

Panów inspektorów pracy wszystkich okręgów i obwodów.

W uzupełnieniu „Tymczasowych Przepisów kancelaryjnych dla Urzędów Inspekcji Pracy" (str. 27, teczka 26) niniejszym zarządzam we wszystkich obwodowych inspektoratach pracy zaprowadzenie statystyki nieszczęśliwych wypadków przy pracy dla poszczególnych zakładów pracy, zatrudniających ponad 499 robotników wzwyż.

W związku z powyższym ulegną następującym zmianom przepisy, dotyczące teczki akt 26:

Wszystkie doniesienia o nieszczęśliwych wypadkach ulegają zarejestrowaniu na „wykazie doniesień o nieszczęśliwych wypadkach". Wykaz ten prowadzony jest dla każdej grupy zatrudnienia oddzielnie i przechowywany jest w podteczce dla każdej grupy zatrudnienia. W rubryce pierwszej należy notować kolejny numer doniesienia, w drugiej nazwę zakładu, w trzeciej numer rejestru; przy doniesieniach z zakładu zatrudniającego ponad 499 robotników, przed numerem rejestru należy zamieszczać literę „P", zakłady nierejestrowane oznacza się znakiem „O".

Wszystkie doniesienia o nieszczęśliwych wypadkach otrzymują oznaczenie: 1) daty wpływu, 2) grupy zatrudnienia i kolejnego numeru wypadku w danej grupie, 3) numer rejestru, o ile zakład jest zarejestrowany, 4) płci uszkodzonego, 5) przyczyny wypadku i 6) skutku wypadku. W tym celu odbija się na doniesieniu specjalną pieczątką schemat, zawierający odpowiednie rubryki.

Rubryki te wypełnia się w sposób następujący:

1 — datą wpływu np. „3.VIII.37";

2 — grupę przemysłową oznacza się cyfrą rzymską; kolejne zgłoszenie wypadku w danej grupie — liczbą arabską; np. „VIII/67";

3 — liczbą arabską oznacza się numer, pod którym zakład w danej grupie został zarejestrowany. (Na zawiadomieniach o wypadkach z zakładów pracy, nie podlegających rejestracji tej rubryki nie wypełnia się);

4 — symbolami „m", „k", lub „mł" oznacza się: „m" mężczyznę, „k" kobietę, i „mł" — młodocianego;

5 — cyframi arabskimi od 1 — 45 włącznie oznacza się przyczynę wypadku (według objaśnienia skrótów, umieszczonego na pierwszej stronie druków, przeznaczonych do statystyki wypadków);

6 — symbolami „uo" — uszkodzenie ogólne, „uz" — uszkodzenie zewnętrzne, „uw" — uszkodzenie wewnętrzne, „ś" — śmierć— oznacza się skutek wypadku.

Cztery pierwsze rubryki wypełnia sekretarz, po czym przedstawia doniesienie kierownikowi urzędu, celem ustalenia przyczyny wypadku, jego skutku oraz zadecydowania o dal-

szym postępowaniu. Jeżeli wypadek należy przypisać kilku przyczynom, wtedy inspektor pracy oznacza to doniesienie symbolem przyczyny pierwotnej, wcześniejszej w czasie. Np. wybuch połączony był z pożarem, którego skutkami są zawalenie i oparzenie robotnika — zgłoszenie tego wypadku należy oznaczyć symbolem „20" (wybuchy i pożary), nie zaś „33" (spadnięcie przedmiotów).

Pieczątki, druki, wykazy doniesień o nieszczęśliwych wypadkach i wykazy nieszczęśliwych wypadków w zakładach zatrudniających ponad 499 robotników będą nadesłane we właściwym czasie.

Doniesienia o wypadkach układa sekretarz (sekretarka) według grup zatrudnienia i przechowuje w specjalnych podteczkach do teczki 26, założonych dla każdej grupy oddzielnie.

Statystyka wypadków w poszczególnych zakładach pracy obejmuje na razie tylko zakłady, zatrudniające ponad 499 robotników wzwyż, następnie zaś zostanie rozciągnięta na liczniejsze kategorie zakładów, podlegających rejestracji.

Wykaz nieszczęśliwych wypadków w zakładzie zawiera na pierwszej stronie objaśnienie skrótów, wewnątrz zaś następujące rubryki:

1) nazwa zakładu,
2) grupa, numer rejestru,
3) rok,
4) liczba przepracowanych robotnikogodzin,
5) ogólna liczba wypadków,
6) płeć uszkodzonych,
7) przyczyny nieszczęśliwych wypadków,
8) skutki nieszczęśliwych wypadków.

Do arkuszy tych, wypełniając rubryki, wpisuje się dane z całego roku.

Doniesienia o wypadkach z zakładów pracy, zatrudniających ponad 499 robotników, należy gromadzić w specjalnych obwolutach w miarę wpływu dla każdego zakładu w danej grupie oddzielnie.

Wykaz nieszczęśliwych wypadków w zakładzie, należy prowadzić od 1937 r., wpisując wypadki z r. 1936. Po upływie kilku lat staną się one sprawdzianem stanu bezpieczeństwa pracy w poszczególnych zakładach pracy.

Główny Inspektor Pracy
i Dyrektor Departamentu:

(—) *M. Klott*

258.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 12 sierpnia 1937 r. Nr Pin. 8/0-7

w sprawie terminu egzaminów na stanowiska inspektorów i podinspektorów pracy.

Do

Panów inspektorów pracy wszystkich okręgów.

Ministerstwo Opieki Społecznej komunikuje, że egzamin piśmienny dla inspektorów i podinspektorów pracy odbędzie się dn. 16 listopada rb., a egzamin ustny dn. 18 listopada rb.

Kandydaci z podległych Panom inspektorom okręgów dopuszczeni do egzaminu winni stawić się w Sali Konferencyjnej Ministerstwa Opieki Społecznej, Warszawa, ul. Długa 38/40 dnia 16 listopada rb. o godz. 9 rano.

Za Głównego Inspektora Pracy
i Dyrektora Departamentu:

(—) *W. Prenier,*
Naczelnik Wydziału.

II. Zatrudnienie i migracja.

259.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 14 sierpnia 1937 r. Nr Pzm. 11 A/1-7

w sprawie opłat z art. 24 ustawy o Funduszu Pracy.

Do

urzędów wojewódzkich, komisariatu rządu na m. st. Warszawę i Biura Głównego Funduszu Pracy.

Ministerstwo Opieki Społecznej wyjaśnia, że ustawa z dnia 3 grudnia 1924 r. o zwolnieniu od podatków i opłat publicznych osób, korzystających z prawa eksterytorialności (Dz. U. R. P. nr 112, poz. 993) określa dokładnie rodzaje danin publicznych i opłat, od których zwolnione są osoby korzystające z prawa eksterytorialności. Opłata z art. 24 ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163) nie podpada pod przepis art. 1 ustawy z dnia 3 grudnia 1924 r., a zatem uznać należy, że osoby, korzystające z prawa eksterytorialności nie są od niej zwolnione.

Za Naczelnika Wydziału:

(—) *M. Krasocki*
inspektor.

260.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 16 sierpnia 1937 r. Nr Pzm. 11A/49-7

w sprawie opłaty na Fundusz Pracy od zakładów pracy, ściśle związanych z gospodarstwami rolnymi.

Do

urzędów wojewódzkich (komisariatu rządu na m. st. Warszawę), Biura Głównego Funduszu Pracy, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ubezpieczalni społecznych.

Art. 15 ust. (3) lit. b) ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163) przewiduje zwolnienie od opłaty, wymienionej w ust. (1) tego artykułu, robotników zatrudnionych w gospodarstwach rolnych; ust. (4) art. 15 zwalnia również pracodawców rolnych od opłaty od zarobków robotników rolnych.

W związku z powyższym Ministerstwo Opieki Społecznej wyjaśnia, że jako gospodarstwa rolne rozumieć należy, poza gospodarstwami rolnymi w ścisłym tego słowa znaczeniu, również gospodarstwa leśne, ogrodowe, hodowlane, rybne, łowieckie i pszczelarskie, oraz spółki wodne, prowadzące roboty rolno-melioracyjne, o których mowa w wyjaśnieniu z dnia 14 maja 1936 r. Nr Pzm. 114/55-5 (Dz. Urz. M. O. S. Nr 10/36, str. 295) oraz z dnia 5 grudnia 1936 r. Nr Pzm. 114/58-6. Jako robotników rolnych zaś uważać należy: 1) robotników zatrudnionych przy: uprawie roli, ogrodu lub sadu; hodowli zwierząt i ptactwa domowego; hodowli pszczół i zwierzyny; hodowli i połowie ryb słodkowodnych; obsiewie (sadzonkowaniu) i konserwacji lasu; melioracji rolnej, prowadzonej przez spółki wodne na zasadach, wymienionych w wyjaśnieniu z dnia 19 maja 1936 r. i z dnia 5 grudnia 1936 r. Nr Pzm. 114/58-6 oraz melioracji rolnej, prowadzonej przez właściciela gospodarstwa rolnego na obszarze tegoż gospodarstwa; 2) służbę domową, zatrudnioną w gospodarstwach rolnych, leśnych, ogrodowych, hodowlanych i rybnych.

Przepis art. 15 ust. (3) lit. b) oraz ust. (4) ustawy o Funduszu Pracy jest przepisem wyjątkowym i jako taki nie może być interpretowany rozszerzająco; w szczególności nie może być rozciągany na zakłady pracy, noszące charakter przemysłowy lub handlowy, choćby były ściśle związane z gospodarstwami rolnymi, ani też na robotników, zatrudnionych w tych zakładach.

Nie są więc wolne od obowiązku uiszczania opłaty z art. 15 ustawy o Funduszu Pracy następujące zakłady pracy, choćby były ściśle związane z gospodarstwami rolnymi: tartaki, gorzelnie, krochmalnie, syropiarnie, suszarnie wszelkiego rodzaju, fabryki przetworów owocowych, mleczarnie, młyny, wiatraki, wędzarnie, płatkarnie, cegielnie itp. oraz eksploatacje leśne, a także robotnicy zatrudnieni w powyższych zakładach pracy.

Jednocześnie uchyla się wyjaśnienie Prezydium Rady Ministrów z dnia 30 września 1933 r. Nr 70-53/13 w sprawie pojęcia robotników, zatrudnionych w gospodarstwach rolnych.

Za Naczelnika Wydziału:

(—) *M. Krasocki*

III. Ubezpieczenia społeczne.

261.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 30 lipca 1937 r.

w sprawie zmiany zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 18 maja 1937 r. w sprawie zastosowania przepisów konwencji polsko-francuskiej z dnia 21 grudnia 1929 r. do ubezpieczenia brackiego w powiecie będzińskim.

Na mocy art. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. w sprawie ratyfikacji konwencji między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Francuską dotyczącej ubezpieczenia na starość, na wypadek niezdolności do pracy i śmierci robotników i pracowników umysłowych zatrudnionych w górnictwie, podpisanej w Warszawie dnia 21 grudnia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 88) oraz na mocy § 10 ust. 7 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 27 sierpnia 1935 r. o ubezpieczeniu brackim w powiecie będzińskim (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 410) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Paragraf 5 zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 18 maja 1937 r. w sprawie zastosowania przepisów konwencji polsko-francuskiej z dnia 21 grudnia 1929 r. do ubezpieczenia brackiego w powiecie będzińskim (Dz. Urz. M. O. S. Nr 10/37, poz. 147) otrzymuje brzmienie następujące:

„Prawo do świadczeń przewidzianych w niniejszym zarządzeniu nie przysługuje w razie, gdy przed dniem 1 września 1935 r. Kasa Bratnia wypłaciła odprawę, wyczerpującą wszelkie roszczenia z tytułu ubezpieczenia, na którego podstawie została nabyta".

§ 2.

Zarządzenie niniejsze ma moc obowiązującą od dnia 31 lipca 1937 r.

Świadczenia należne na mocy niniejszego zarządzenia wypłacane będą za czas od dnia 1 lipca 1934 r.

Za Ministra:

(—) *Dr E. Piestrzyński*
Podsekretarz Stanu.

V. Zdrowie publiczne.

262.

USTAWA

z dnia 16 lipca 1937 roku

o zakładach leczniczych.

(Dz. Ust. Śląskich z dnia 31 lipca 1937 r. Nr 16, poz. 36).

Rozdział I.

Podział zakładów leczniczych.

Art. 1.

Zakłady lecznicze dzielą się na:

a) zakłady lecznicze dla osób, potrzebujących stałego pomieszczenia w celu leczenia i pielęgnowania względnie obserwacji i porady lekarskiej,

b) zakłady lecznicze dla osób przychodzących (przychodnie).

Art. 2.

Zakłady lecznicze, wymienione w art. 1, dzielą się na:

a) zakłady lecznicze ogólne, przeznaczone dla osób, potrzebujących leczenia i pielęgnowania względnie obserwacji i porady lekarskiej, bez względu na rodzaj choroby,

b) zakłady specjalne, przeznaczone tylko dla osób, dotkniętych tylko pewnymi rodzajami chorób, wymagających opieki lub porady lekarskiej.

Wyłączenie pewnego rodzaju chorób nie odejmuje zakładowi leczniczemu cechy zakładu ogólnego.

Art. 3.

Zakłady lecznicze dla osób, potrzebujących stałego pomieszczenia dzielą się na:

a) szpitale, gdy są prowadzone bez zamiaru osiągnięcia zysków,

b) lecznice, gdy są utworzone i prowadzone z zamiarem osiągnięcia zysku.

Art. 4.

Szpitale dzielą się na:

a) publiczne, które posiadają prawo publiczności na podstawie art. 5 i 6 niniejszej ustawy;

b) szpitale bez prawa publiczności.

Kliniki są zakładami naukowymi uniwersyteckich wydziałów lekarskich i służą celom naukowym i dydaktycznym. Kliniki podlegają postanowieniom odnośnych ustaw.

Rozdział II.

Szpitale publiczne.

1. Nadanie i odebranie prawa publiczności.

Art. 5.

Do szpitali publicznych zalicza się wszystkie szpitale ogólne i specjalne, utrzymywane przez Państwo, skarb śląski oraz przez terytorialne związki samorządowe, o ile powyższe szpitale są przeznaczone dla ogółu ludności a nie tylko dla pewnych instytucyj albo grup ludności (np. szpitale wojskowe, więzienne, kolejowe, wyznaniowe itp.).

Art. 6.

Szpitalowi, nie posiadającemu prawa publiczności z mocy art. 5, może prawo to nadać Wojewoda Śląski, jeżeli:

a) przeznaczenie szpitala odpowiada warunkom, określonym w art. 5;

b) budynek oraz urządzenia szpitala odpowiadają wymogom higieny szpitalnej oraz zapewniają normalne funkcjonowanie szpitala w zakresie potrzeb współczesnego lecznictwa;

c) szpital ma zapewnione środki utrzymania.

Art. 7.

Prawo publiczności, nadane na podstawie art. 6, może odebrać Wojewoda Śląski, jeśli szpital nie czyni zadość obowiązkom, wynikającym z niniejszej ustawy lub innych przepisów prawnych a w terminie, wskazanym przez władze nadzorcze, nie usunie wytkniętych nieprawidłowości.

2. Obowiązki i prawa szpitali publicznych.

Art. 8.

Szpital publiczny obowiązany jest przyjmować na leczenie i pielęgnowanie lub obserwację lekarską każdą osobę, zgłaszającą się doń lub skierowaną przez urzędy lub instytucje publiczne, bez względu na przynależność państwową lub gminną, wyznanie, stan majątkowy i zawód, skoro tylko dyrektor szpitala lub uprawnieni przez niego lekarze szpitalni stwierdzą potrzebę umieszczenia w szpitalu, a przeznaczenie szpitala lub względy sanitarno-policyjne pozwalają na przyjęcie.

Szpital publiczny obowiązany jest przyjąć chorych zakaźnie, skierowanych przez lekarza urzędowego, w miarę wolnych łóżek dla tego rodzaju chorób.

Osoba, nienadająca się do przyjęcia do danego szpitala ze względu na jego przeznaczenie, może być przyjęta tymczasowo, o ile na to zezwalają przepisy sanitarno-policyjne, a zwłoka zagraża życiu chorego lub jego otoczenia.

Szpital publiczny może być przeznaczony do przyjmowania przed innymi chorych z pewnego oznaczonego obszaru.

Obszar ten tworzy okrąg szpitalny.

Art. 9.

Szpital publiczny obowiązany jest dostarczać każdemu przyjętemu do szpitala choremu pomocy lekarskiej i potrzebnej opieki, leków, pożywienia i pomieszczenia, a w razie śmierci — pokryć w braku innych osób do tego obowiązanych koszty zwykłego pogrzebu.

Ubogim chorym winien szpital ponadto dostarczyć niezbędnych i najprostszych przyrządów względnie opatrunków, o ile bez nich chory nie może opuścić szpitala.

Świadczenia szpitala są odpłatne.

Art. 10.

Wszystkim chorym, umieszczonym w publicznym szpitalu, należy się w zależności od rodzaju choroby jednakowa pomoc i opieka lekarska.

Pod względem pomieszczenia i żywienia szpital publiczny może dzielić się na klasy; liczba łóżek klas wyższych nie może jednakże przekraczać 1/4 części łóżek klasy najniższej w szpitalu.

Art. 11.

Koszty leczenia w szpitalach publicznych są publicznoprawnymi; zaległe koszty leczenia będą ściągane od zobowiązanych do ich ponoszenia w drodze egzekucji administracyjnej.

Art. 12.

Poszczególne ustawy, dotyczące podatków lub opłat, określą uwolnienie szpitali publicznych od podatków i opłat na cele Państwa względnie związków samorządowych.

3. Obowiązek zakładania i utrzymywania szpitali publicznych.

Art. 13.

Obowiązek zakładania i utrzymywania szpitali ogólnych, otwierania oddziałów dla chorych zakaźnych w szpitalach ogólnych lub utrzymywania specjalnych szpitali zakaźnych, ciąży na powiatowych związkach samorządowych i miastach wydzielonych z powiatów, zaś szpitali specjalnych dla osób psychicznie chorych oraz dla innych kategoryj chorych, które oznaczą osobne ustawy — na skarbie śląskim.

Wojewoda Śląski w porozumieniu z Śląską Radą Wojewódzką może czasowo odroczyć wykonanie przewidzianego w poprzednim ustępie obowiązku założenia szpitala przez powiatowy związek samorządowy lub miasto wydzielone z powiatu, o ile zainteresowany związek wykaże, że wypełnienie tego obowiązku przekracza jego zdolność finansową.

Założenie wojewódzkiego szpitala specjalnego dla osób psychicznie chorych lub innych kategoryj chorych może nastąpić na podstawie osobnej ustawy.

Art. 14.

Dla wykonania zadań, określonych w art. 13, powiatowe związki samorządowe i miasta wydzielone mogą się łączyć w związki międzysamorządowe.

Art. 15.

Do budowy i urządzenia szpitali publicznych mają zastosowanie przepisy, obowiązujące na obszarze województwa śląskiego.

Art. 16.

Nieruchomości, z wyjątkiem stanowiących własność Państwa i skarbu śląskiego, potrzebne

pod budowę lub przebudowę szpitala publicznego, mogą być wywłaszczone za odszkodowaniem na podstawie obowiązujących przepisów o wywłaszczeniu.

4. Zarząd szpitali publicznych.

Art. 17.

Zadania szpitala, środki do osiągnięcia celów, ustrój wewnętrzny, skład rady szpitalnej, ustrój zarządu, liczbę i rodzaj oddziałów szpitalnych i pracowni, kategorie pracowników, tudzież zasadnicze ich obowiązki i uprawnienia określa dla każdego szpitala publicznego statut.

Szczegółowe obowiązki służbowe poszczególnych kategoryj pracowników szpitala samorządowego określają instrukcje służbowe, wydane przez właściwy organ związku samorządowego na wniosek dyrektora szpitala, uchwalony przez radę szpitalną.

Właściwy organ związku samorządowego wydaje w tenże sposób regulamin, określający zasady porządku wewnętrznego szpitala samorządowego.

Instrukcje służbowe i regulaminy porządku wewnętrznego dla publicznych szpitali państwowych i wojewódzkich wydaje na wniosek dyrektora szpitala, uchwalony przez radę szpitalną, Śląska Rada Wojewódzka, jako władza zatwierdzająca statut szpitala.

Szczegółowe przepisy o obowiązkach służbowych poszczególnych kategoryj funkcjonariuszów szpitali wojewódzkich określają regulaminy lub instrukcje, wydane przez Śląską Radę Wojewódzką po wysłuchaniu rady szpitalnej danego szpitala z uwzględnieniem przepisów ustawowych o stosunkach służbowych śląskich funkcjonariuszów wojewódzkich. Śląska Rada Wojewódzka wydaje też w powyższy sposób regulaminy, określające zasady porządku wewnętrznego szpitali wojewódzkich.

Art. 18.

Statuty szpitali publicznych niepaństwowych zatwierdza Wojewoda Śląski za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

O ile ustawa o założeniu danego szpitala wojewódzkiego nie stanowi inaczej, statuty dla szpitali wojewódzkich wydaje Śląska Rada Wojewódzka. Statuty te będą ogłaszane w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego.

Art. 19.

Budżet każdego szpitala publicznego, pozostającego w zarządzie terytorialnego związku samorządowego winien być wyodrębniony z ogólnego budżetu tego związku, do którego wchodzi tylko ta suma, jaką związek samorządowy przyczynia się do utrzymania szpitala.

Poza tym do budżetów i zamknięć rachunkowych szpitali, znajdujących się pod zarządem związków samorządowych i międzysamorządowych, odnoszą się przepisy, obowiązujące związki samorządowe.

Budżety i zamknięcia rachunkowe otrzymujących dotacje ze skarbu śląskiego innych szpitali publicznych podlegają zatwierdzeniu i kontroli Wojewody Śląskiego przy udziale Śląskiej Rady Wojewódzkiej, o ile ustawy dla pewnych specjalnych szpitali publicznych nie ustanawiają innych władz nadzorczych.

Rachunkowość i kasowość szpitali państwowych i wojewódzkich regulują osobne przepisy (dopłata do kosztów utrzymania szpitala).

Art. 20.

Na czele szpitala publicznego stoi dyrektor - lekarz. Dyrektor jest przedstawicielem szpitala na zewnątrz, odpowiedzialnym kierownikiem szpitala oraz zwierzchnikiem służby lekarskiej, pielęgniarskiej, administracyjnej i gospodarczej.

Dyrektora zastępuje wyznaczony przez niego jeden z ordynatorów szpitala.

W większych szpitalach publicznych na czele poszczególnych oddziałów szpitalnych stoją ordynatorzy, zaś na czele pracowni i zakładów pomocniczych — kierownicy.

Do pomocy kierownikom oddziałów (ordynatorom) pracowni i zakładów pomocniczych mogą być dodani asystenci.

Odnośnie do szpitali wojewódzkich w sprawach, uregulowanych postanowieniami ustępów 1—4 niniejszego artykułu, obowiązują przepisy, wydane dla szpitali wojewódzkich województwa śląskiego.

Art. 21.

Prawa i obowiązki funkcjonariuszów publicznych szpitali wojewódzkich określają przepisy ustawy z 22 czerwca 1934 r. o stosunkach służbowych śląskich funkcjonariuszów wojewódzkich (Dz. U. Śl. Nr 18, poz. 37) i ustaw późniejszych oraz specjalne przepisy niniejszej ustawy.

Funkcjonariuszów komunalnych szpitali publicznych dotyczą prawa i obowiązki, przewidziane dla funkcjonariuszów komunalnych w ogóle, a dla danego związku samorządowego w szczególności oraz przepisy niniejszej ustawy.

Funkcjonariusze szpitali publicznych podlegają odpowiedzialności karnej i korzystają z opieki prawa na równi z urzędnikami publicznymi.

Art. 22.

Posady w szpitalach publicznych mogą być nadawane tylko obywatelom polskim.

O posady lekarzy ordynujących ubiegać się mogą kandydaci, którzy odbyli najmniej 2-letnią praktykę szpitalną. Statuty poszczególnych szpitali publicznych mogą przewidywać dłuższy okres praktyki ewentualnie na stanowisku stałego lekarza ordynującego oraz specjalne kwalifikacje lub warunki dla uzyskania stanowiska dyrektora szpitala i jego zastępcy, kierownika oddziału lub pracowni szpitala.

Stanowiska dyrektorów, ich zastępców i ordynatorów mogą być nadawane tylko na podstawie publicznego konkursu. Jeżeli konkurs nie da rezultatu, stanowisko może być obsadzone w inny sposób jedynie za zezwoleniem właściwej władzy nadzorczej.

Funkcje sądu konkursowego wykonywa w zasadzie rada szpitalna (art. 24). Statut szpitala może ustanowić inny fachowy sąd konkursowy i określić jego skład, do którego wchodzi z urzędu właściwy przedstawiciel władzy administracji ogólnej.

Wojewoda Śląski w porozumieniu ze Śląską Radą Wojewódzką może w drodze rozporządzenia określić tryb ogłaszania konkursów, funkcjonowania sądów konkursowych i zużytkowania wyników konkursów przez organa, powołane do obsadzania stanowisk.

Statut szpitala określa sposób obsadzania innych stanowisk.

Odnośnie do szpitali wojewódzkich w sprawach, uregulowanych postanowieniami ustępów 2—7 niniejszego artykułu, obowiązują przepisy, wydane dla szpitali wojewódzkich województwa śląskiego.

Art. 23.

Terytorialne związki samorządowe, które utrzymują szpitale publiczne, mogą przyznawać funkcjonariuszom, sprawującym czynności kierownicze lub szczególnie odpowiedzialne, albo niebezpieczne — dodatki za kierownictwo lub funkcyjne. Wysokość tych dodatków może regulować w drodze rozporządzenia Śląska Rada Wojewódzka przy uwzględnieniu przepisów ustaw, dotyczących stosunków służbowych i uposażenia śląskich funkcjonariuszów wojewódzkich i funkcjonariuszów komunalnych.

Uchwały związku samorządowego w tym względzie zatwierdza Wojewoda za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Art. 24.

Przy każdym szpitalu publicznym czynna jest rada szpitalna; skład rady szpitalnej określa statut. W każdym razie w skład rady szpitalnej wchodzić powinni:

a) w szpitalach państwowych — naczelnik władzy administracji ogólnej odpowiedniej instancji lub jego przedstawiciel, jako przewodniczący;

b) w szpitalach samorządowych lub fundacyjnych, pozostających pod zarządem związku samorządowego — przełożony organu wykonawczego tego związku samorządowego, do którego szpital należy, — lub wyznaczony przezeń zastępca jako przewodniczący, w szpitalach wojewódzkich — wyznaczony przez Śląską Radę Wojewódzką przewodniczący i jego zastępca;

c) w innych szpitalach publicznych, niebędących pod zarządem samorządowym — co najmniej jeden przedstawiciel organu wykonawczego związku samorządowego, najbardziej zainteresowanego utrzymaniem szpitala, jako członek; w razie wątpliwości, który związek samorządowy jest najbardziej zainteresowany — rozstrzyga Wojewoda przy współudziale Śląskiej Rady Wojewódzkiej;

d) we wszystkich szpitalach publicznych państwowy lekarz urzędowy odpowiedniej instancji, jako członek, oraz dyrektor szpitala lub jego zastępca, jako referent;

e) w szpitalach, w których mieszczą się kliniki — przedstawiciel wydziału lekarskiego właściwego uniwersytetu.

W miastach posiadających większą liczbę szpitali tego samego rodzaju i znajdujących się pod zarządem jednego organu — wojewódzkiego lub samorządowego, może być ustanowiona wspólna rada szpitalna.

Ustanowiony statutem fundacyjnym zarząd szpitala fundacyjnego pełni funkcje rady szpitalnej.

Art. 25.

Do zakresu działania rady szpitalnej należy wypowiadanie opinii i przedstawianie wniosków w ważniejszych sprawach, dotyczących szpitala.

W szczególności rada szpitalna wydaje opinię w sprawach budżetu i gospodarki szpitala, przebudowy i rozszerzenia szpitala, opłaty za leczenie i należności specjalnych oraz ewentualnych dodatków za kierownictwo względnie funkcyjnych dla personelu szpitala.

Przepisy ustępu powyższego nie mają zastosowania do szpitala fundacyjnego, o ile statut fundacji sprawy te inaczej ustanawia.

Art. 26.

Rozporządzenie wykonawcze ustali obowiązki szpitali publicznych w zakresie statystyki ruchu chorych oraz sprawozdań sanitarnych, a odnośnie do szpitali publicznych, niebędących w zarządzie województwa śląskiego lub terytorialnych związków samorządowych, także obowiązki w zakresie rachunkowości.

5. Koszty utrzymania i prowadzenia szpitali publicznych.

Art. 27.

Koszty leczenia (art. 11) stanowią równoważnik świadczeń szpitala na rzecz chorego, wyszczególnionych w art. 9 niniejszej ustawy. Koszty leczenia nie obejmują kosztów przewozu chorego do i ze szpitala oraz nie obejmują kosztów pomocniczych przyrządów leczniczych (okulary, protezy itp.), z wyjątkiem przewidzianym w ustępie drugim art. 9 niniejszej ustawy.

Rozporządzenie wykonawcze określi bliżej wydatki szpitala, łożone na jego utrzymanie i na świadczenia dla chorych, które mogą być policzone do oznaczenia wysokości opłat szpitalnych.

Art. 28.

Koszty leczenia w szpitalach publicznych będą obliczone na podstawie opłaty dziennej. Opłatę tę ustanawia się w zasadzie na rok z góry. Opłata ustanowiona obowiązuje aż do czasu jej zmiany, wywołanej zmianą warunków utrzymania chorych lub prowadzenia szpitala.

Dzień przyjęcia chorego do szpitala i dzień opuszczenia przez niego szpitala liczy się jako jeden dzień.

Art. 29.

Opłata dzienna winna być jednakowa dla wszystkich chorych, umieszczonych na tej samej klasie i na jej równorzędnych oddziałach.

Opłata za chorych, umieszczonych na oddziałach chirurgicznych, może być ze względu na wyższe koszty własne szpitala podwyższona, jednak nie więcej niż o 20%; opłata za osoby, za które do zwrotu kosztów leczenia byłaby ewentualnie obowiązana gmina, leżąca poza okręgiem szpitalnym, może być wyższa nie więcej jak o 15% od opłaty, ustanowionej dla osób, za które koszty leczenia ponosiłaby gmina, położona w okręgu szpitalnym i to tylko w wypadku, jeżeli osoby leczone mieszkają w okręgu krócej niż 3 miesiące.

Statut może zezwolić na pobieranie na pierwszej i drugiej klasie szpitali publicznych opłat dodatkowych za specjalne zabiegi lecznicze, określone w statucie, które mogą być podjęte bez uszczerbku dla innych chorych.

Art. 30.

Opłatę dzienną na klasie najniższej określa się na zasadzie przeciętnych kosztów własnych szpitala, które stanowią równoważnik świadczeń szpitala na rzecz chorego, określonych w art. 9 niniejszej ustawy.

Do wydatków tych nie wolno wliczać kosztów rozbudowy lub przebudowy szpitala oraz większych inwestycyj.

Opłata dzienna na klasach wyższych może obejmować, oprócz własnych przeciętnych kosztów, także 10%-wy dodatek na fundusz rezerwowy lub inwestycyjny.

Art. 31.

Jeżeli lekarz szpitalny uzna potrzebę przyjęcia z chorym dzieckiem zdrowej matki lub na odwrót, zalicza się opłatę dzienną tylko za jedną osobę.

Jeżeli dyrektor szpitala wyjątkowo zezwoli na przyjęcie do szpitala innej osoby, towarzyszącej, należy uiścić za nią opłatę, obowiązującą dla tej samej klasy leczenia, na której umieszczono chorego.

Art. 32.

Koszty leczenia oraz koszty utrzymania osób towarzyszących (art. 31), pobiera się z góry, przy czym przy przyjmowaniu pobiera się koszty co najmniej na okres dwutygodniowy. Dyrektor szpitala w wyjątkowych wypadkach może odstąpić od powyższej zasady.

Na najniższej klasie koszty leczenia winny być w zasadzie uiszczone również z góry, jednak nie można od zapłaty z góry czynić zawisłym przyjęcie chorego do szpitala.

W razie wcześniejszego wypisania chorego, szpital zwraca nadpłaconą kwotę.

Art. 33.

Koszty leczenia niepokryte z góry, płatne są w ostatnim dniu każdego miesiąca, a jeżeli pobyt chorego trwał mniej niż jeden miesiąc, w dniu opuszczenia szpitala.

W publicznych szpitalach państwowych odnoszą się do ściągania zaległych kosztów leczenia przepisy dotyczące opłat państwowych, a w innych szpitalach publicznych przepisy, dotyczące danin komunalnych.

Art. 34.

Celem ustalenia stanu osobowego i stosunków materialnych chorego względnie osób i instytucyj, na której ewent. ciąży obowiązek zapłaty kosztów leczenia, osoby, zgłaszające się do szpitala, winny przedstawić niezbędne dokumenty osobiste. Odnośnie do osób, odstawionych do szpitala przez urząd lub instytucję publiczną, ciąży powyższy obowiązek na tym urzędzie względnie instytucji.

Urząd komunalny, odsyłający do szpitala ubogiego, niezdolnego do opłacania kosztów szpitalnych ani przez siebie samego, ani przez inne osoby, winien wystawić dla zarządu szpitala świadectwo ubóstwa.

Jeżeli przyjęcie chorego do szpitala nie może doznać zwłoki, wykazy względnie świadectwa, o których wyżej mowa, należy nadesłać do zarządu szpitala najpóźniej w ciągu dwóch tygodni.

Sposób przeprowadzania rozrachunków między szpitalami publicznymi a instytucjami ubezpieczeń społecznych unormuje rozporządzenie, przewidziane w art. 75.

Art. 35.

Opłaty dzienne w szpitalach publicznych, z wyjątkiem szpitali wojewódzkich, podlegają zatwierdzeniu przez Śląską Radę Wojewódzką. Opłaty dzienne w szpitalach wojewódzkich ustala Śląska Rada Wojewódzka. Opłaty dzienne w szpitalach publicznych, nie znajdujących się w zarządzie Państwa, obowiązują po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ich w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego.

Art. 36.

Osobna ustawa określi, kto ponosi koszty leczenia ubogich oraz tryb postępowania przy dochodzeniu tych kosztów, należnych szpitalom publicznym.

Do czasu wejścia w życie tej ustawy pozostają w mocy obowiązujące przepisy prawne.

6. Stosunek szpitala do chorych.

Art. 37.

Leczenie chorych może być powierzone tylko lekarzom, mającym prawo praktyki w Państwie Polskim.

Zabiegi operacyjne można podejmować tylko za zgodą chorego, a jeżeli chory nie ukończył 21 lat życia ,albo też z powodu niedojrzałości umysłowej lub swego stanu zdrowia nie może ocenić potrzeby zabiegu operacyjnego — za zgodą jego prawnego zastępcy, wyjąwszy wypadki, gdy grozi niebezpieczeństwo dla życia.

O potrzebie wykonania zabiegu decyduje w tych przypadkach dyrektor szpitala.

Fakt wykonania zabiegu operacyjnego bez zgody chorego lub jego zastępcy notuje się w historii choroby (art. 38), uzasadniając potrzebę i nagłość zabiegu.

Art. 38.

Należy prowadzić historię choroby każdego chorego w celu notowania wyniku badania, obserwacji oraz przebiegu leczenia, uwzględniając przy tym potrzeby instytucji ubezpieczeń społecznych i wymiaru sprawiedliwości, oraz potrzeby nauki. Historia choroby stanowi tajemnicę szpitalną, jednak szpitale publiczne obowiązane są wydawać poufne i bezpłatnie uprawnionym władzom i instytucjom publicznym odpisy historii choroby oraz orzeczeń lekarskich.

Rozporządzenie wykonawcze określi bliżej szczegóły, dotyczące prowadzenia historii choroby, oraz komu, w jakich wypadkach i pod jakimi warunkami należy wydawać odpisy historii choroby lub orzeczeń lekarskich.

Art. 39.

Skoro badanie lekarskie wykaże, iż chory nie potrzebuje już leczenia lub obserwacji, lub też nie kwalifikuje się już do pobytu w szpitalu, należy go ze szpitala wypisać.

Chorego można wypisać również, jeśli nie zgadza się na operację, uznaną za konieczną, lub gdy nie stosuje się do regulaminu szpitalnego, wyjąwszy jednak wypadki, jeśli wypisanie grozi niebezpieczeństwem choremu lub otoczeniu.

Jeśli chorego na żądanie własne względnie jego prawnego zastępcy wypisuje się ze szpitala przedwcześnie, należy zwrócić uwagę tych osób na możliwe niekorzystne skutki i zaznaczyć to w historii choroby.

Osoby, niekwalifikujące się do dalszego leczenia w szpitalu, których nie można pozostawić samym sobie, oddaje szpital publiczny pod opiekę rodziny lub tej gminy, która jest obowiązana do roztoczenia nad tą osobą opieki. Członkowie rodziny chorego, a odnośnie do ubogich chorych — właściwa gmina, obowiązani są na wezwanie zarządu szpitala bezzwłocznie odebrać chorego ze szpitala.

Art. 40.

Zwłoki osób, które zmarły w szpitalach publicznych, należy z reguły poddawać sekcji w 24 godziny po niewątpliwym stwierdzeniu śmierci przez lekarza szpitalnego.

Sekcji zwłok nie można zaniechać, jeżeli wykonanie jej nakazują przepisy sanitarno-policyjne, jeżeli zażąda tego właściwa władza ze względów policyjno-sanitarnych, lub też dla celów postępowania sądowego, albo też jeżeli tego wymagają inne ważne względy publiczne lub naukowe.

Poza tymi przypadkami może dyrektor szpitala w miastach, będących siedzibą uniwersyteckich wydziałów lekarskich, zezwolić na zaniechanie sekcji na prośbę osób spośród krewnych i powinowatych zmarłego, którzy mają prawo i obowiązek pochowania zmarłego, — zaś w innych miejscowościach jest obowiązany uwzględnić prośbę tych osób.

Z każdej sekcji spisuje się protokół, który pozostaje w przechowaniu szpitala.

Szpital publiczny obowiązany jest wydawać bezpłatnie odpisy protokółów sekcyjnych

władzom, wymienionym w art. 38 niniejszej ustawy.

Art. 41.

Przy szpitalach publicznych można tworzyć przychodnie, zgodnie z postanowieniami art. 61 i następnych niniejszej ustawy.

Rozdział III.

Szpitale bez prawa publiczności.

Art. 42.

Postanowieniom niniejszego rozdziału podlegają szpitale, które nie posiadają prawa publiczności (art. 5 i 6) z wyjątkiem wojskowych.

Art. 43.

Wszelkie dochody szpitala bez prawa publiczności mają być przeznaczone na potrzeby szpitala.

Art. 44.

Przeznaczenie szpitala, jego zadania, środki do ich osiągnięcia, organizację wewnętrzną i ustrój zarządu określa statut szpitala.

Statut szpitala winien określić w szczególności warunki przyjęcia do szpitala, rozmiar świadczeń na rzecz chorych, które nie mogą być mniejsze, niż wymienione w art. 9 niniejszej ustawy, wymienić środki utrzymania szpitala, a jeżeli szpital ma pobierać opłaty od chorych, podać zasady, podług których opłaty te mają być ustanawiane i pobierane.

Art. 45.

Statut szpitala bez prawa publiczności zatwierdza Wojewoda Śląski za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej. Jeżeli szpital jest założony lub zarządzany przez korporację prawa publicznego albo fundację, zatwierdzenie statutu następuje po porozumieniu się z właściwą władzą nadzorczą tej korporacji względnie fundacji.

Przed zatwierdzeniem statutu nie może nastąpić otwarcie szpitala.

O zamiarze zaniechania prowadzenia szpitala właściciel winien zawiadomić władzę nadzorczą szpitala (art. 71) na 6 miesięcy naprzód.

Art. 46.

Zarządy szpitala obowiązane są przedkładać władzom nadzorczym budżety, sprawozdania z wykonania budżetu, sprawozdania roczne z działalności szpitala, orz dostarczać na żądanie szczegółowych wyjaśnień, dotyczących zarządu lub prowadzenia szpitala oraz co do ruchu chorych.

Zarządy szpitali obowiązane są prowadzić statystykę ruchu chorych oraz przesyłać naczelnej władzy służby zdrowia indywidualne karty statystyczne dla każdego chorego, leczonego w szpitalu, w sposób, określony przez rozporządzenie wykonawcze.

Art. 47.

Jeżeli budynki lub urządzenia szpitala nie odpowiadają wymogom higieny szpitalnej i warunkom sanitarno-policyjnym, a właściciel nie doprowadzi ich w terminie wyznaczonym przez władze nadzorcze do odpowiedniego stanu, może wojewódzka władza administracji ogólnej zarządzić zamknięcie szpitala.

W stosunku do niepublicznych szpitali wykazanych w art. 75, wydanie zarządzenia o zamknięciu szpitala następuje w porozumieniu z właściwą władzą, podległą ministrowi.

To samo nastąpi, jeżeli właściciel szpitala, pomimo ostrzeżenia władzy nadzorczej, stara się z niego osiągać zyski, lub narusza postanowienia statutu.

Przy zamknięciu szpitala z urzędu, władza nadzorcza postara się o zapewnienie pomieszczenia oraz niezbędnej opieki lekarskiej dla chorych znajdujących się w szpitalu.

Art. 48.

Szpital obowiązany jest posiadać stałego i rzeczywistego kierownika, który odpowiada za prowadzenie szpitala i jego działalność.

Kierownikiem może być tylko lekarz, mający prawo wykonywania praktyki lekarskiej w Państwie Polskim i co najmniej 3 lata praktyki szpitalnej.

Art. 49.

Warunki przyjmowania chorych do szpitala określa statut. Szpital, pobierający opłaty za leczenie, nie może odmówić przyjęcia osoby przesłanej przez władzę państwową lub komunalną, która zobowiązuje się do zapłaty należności za leczenie jeżeli stan tej osoby wymaga leczenia, pielęgnowania lub obserwacji lekarskiej, a przeznaczenie i urządzenie szpitala i warunki sanitarno-policyjne nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 50.

Postanowienia art. 35, 37, 40 i 41 niniejszej ustawy stosują się także do szpitali, nie posiadających prawa publiczności.

Art. 51.

Opłaty za leczenie i pielęgnowanie chorych, jeżeli na ich pobieranie zezwala statut szpitala,

mają być obliczane na podstawie opłaty dziennej. Szpitala może ustanowić wyższą od normalnej opłatę dla zamożnych i przyznawać ustępstwa od taksy normalnej dla niezamożnych.

Poza zwrotem własnych wydatków szpitala opłata dzienna może zawierać dodatek na utworzenie funduszu, przeznaczonego na pokrycie niedoboru i specjalnego funduszu na odbudowę, rozszerzenie szpitala lub przeprowadzenie większych inwestycyj.

Obok opłaty dziennej dopuszczalne jest pobieranie specjalnej należności za pewne oznaczone w statucie zabiegi lecznicze i diagnostyczne obliczonych według rzeczywistych kosztów.

Art. 52.

Wysokość opłaty dziennej i należności specjalnych zatwierdza Wojewoda Śląski za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Sposób obliczania opłaty dziennej i należności specjalnych, jako też sposób pobierania opłat za leczenie i termin ich płatności oznacza statut szpitala.

W braku odmiennych postanowień statutu opłaty stają się płatne w terminie, oznaczonym w ustępie pierwszym art. 33 niniejszej ustawy.

W razie przyznania na prośbę zobowiązanego odroczenia terminu zapłaty kosztów leczenia, może szpital zaliczyć ustawowe odsetki zwłoki.

Art. 53.

Postanowienia art. 12, 15 i 16 niniejszej ustawy mają analogiczne zastosowanie odnośnie do szpitali, nieposiadających prawa publiczności.

Rozdział IV.

Lecznice.

Art. 54.

Otwarcie lecznicy wymaga uprzedniego zezwolenia Wojewody Śląskiego udzielonego za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Zezwolenia udziela się w formie zatwierdzenia statutu lecznicy. Statut winien podawać nazwę i adres lecznicy, jej właściciela i kierownika, liczbę łóżek, rodzaj i płeć chorych, skład personelu, jego kwalifikacje fachowe — i zasady obliczania opłat.

Do statutu winien być dołączony szczegółowy plan zakładu i szkicowy plan sytuacyjny.

Art. 55.

Każda lecznica ma stałego i rzeczywistego kierownika, odpowiedzialnego za jej działalność, którym może być tylko lekarz, posiadający prawo wykonywania praktyki lekarskiej w Państwie Polskim i co najmniej 3 lata praktyki szpitalnej.

O ustanowieniu i zmianie kierownika stałej lub czasowej lecznicy właściciel zawiadamia władzę nadzorczą w przeciągu 8 dni.

Art. 56.

Budynki i urządzenia lecznicze każdej lecznicy winny odpowiadać warunkom sanitarno-policyjnym i współczesnym wymaganiom lecznictwa.

Każda lecznica winna posiadać umieszczenie izolacyjne dla zakaźnie chorych.

Nie wolno rozpocząć przyjmowania chorych przed stwierdzeniem przez powiatową władzę administracji ogólnej, że lecznica odpowiada powyższym warunkom.

Art. 57.

Lecznica musi mieć nazwę, odpowiadającą jej przeznaczeniu, obok niej może przyjąć godło.

Warunki przyjmowania chorych, nazwiska ordynatorów i opłaty, obowiązujące w lecznicy, winny być podane do wiadomości publicznej w miejscu widocznym w poczekalni lecznicy.

Art. 58.

Rozporządzenie wykonawcze określi bliższe szczegóły co do urządzenia lecznicy, trybu postępowania z chorymi, jako też obowiązki lecznicy i jej kierownika w zakresie prowadzenia księgi przyjęć chorych, historii choroby, statystyki leczonych chorych i dostarczania wojewódzkiej władzy służby zdrowia indywidualnych kart statystycznych, donoszenie władzy o przyjęciu pewnych kategoryj osób do lecznicy, o pewnych zabiegach leczniczych, o pewnych szczególnych wydarzeniach, zaszłych w lecznicy, wreszcie przedstawiania władzy sprawozdań z działalności lecznicy.

Art. 59.

Wojewoda Śląski może zażądać usunięcia w oznaczonym terminie kierownika lecznicy i wyznaczenia na to miejsce innego lekarza, jak również zarządzić zamknięcie lecznicy, jeśli wytknięte nieprawidłowości nie zostały usunięte (art. 70), jeśli naruszono postanowienia statutu, obowiązujące przepisy prawne, lub jeśli wskutek nienależytego prowadzenia lecznicy chorzy ponoszą szkodę na zdrowiu lub szkody moralne albo materialne.

Rozdział V.

Przychodnie.

Art. 60.

Przychodnie są to odpowiednio urządzone, bądź samodzielnie, bądź w związku ze szpitalami, lecznicami lub ośrodkami zdrowia istniejące zakłady do udzielania pomocy lekarskiej przychodzącym chorym.

Pomieszczenia przychodni winny być w każdym razie oddzielone od lokali tegoż zakładu leczniczego, przy którym ona istnieje i posiadać oddzielne wejście.

Budżet przychodni, istniejący przy szpitalu publicznym, sporządza się według obowiązujących przepisów, jednak oddzielnie od budżetu szpitalnego.

Art. 61.

Przychodnie dzielą się na:

a) ogólne, jeżeli przyjmują chorych bez względu na rodzaj choroby,

b) specjalne, jeżeli są przeznaczone tylko dla pewnej kategorii chorych.

Art. 62.

Przychodnie mogą być zakładane przez Śląską Radę Wojewódzką, terytorialne związki samorządowe, instytucje publiczne oraz związki lub stowarzyszenia społeczne.

Obowiązek związków samorządowych do zakładania przychodni, określą ustawy szczegółowe.

Pomoc udzielana przez przychodnie może być bezpłatna lub płatna. Do przychodni nie obliczonych na zysk ma zastosowanie przepis art. 12 i 16, a do wszystkich przychodni także art. 15. O korzystaniu przez związki samorządowe z przychodni instytucyj publicznych i związków lub stowarzyszeń społecznych, stanowi umowa.

Przychodnie opatrzone napisem, że są przeznaczone dla ubogich, winny udzielać pomocy bezpłatnej.

Art. 63.

Statut przychodni, jako też zmiany statutu zatwierdza, o ile ustawy szczegółowe nie stanowią inaczej — Wojewoda Śląski.

Art. 64.

Statut przychodni winien podawać nazwę przychodni, jej właściciela i kierownika, rodzaj i płeć chorych, którzy mają być przyjmowani, rozmiar świadczeń przychodni na rzecz chorych, środki utrzymania przychodni oraz rodzaj opłat, o ile będą pobierane.

Do statutu winien być dołączony plan lokalu lub budynku przychodni i szkicowy plan sytuacyjny.

Art. 65.

Kierownikiem przychodni winien być lekarz, mający prawo praktyki w Rzeczypospolitej Polskiej i co najmniej 3-letnią praktykę lekarską. Kierownikowi przychodni mogą być dodane do pomocy tylko kwalifikowane siły lekarskie, pielęgniarskie lub pomocnicze (sanitariusze).

O ustanowieniu odpowiedzialnego kierownika względnie jego zastępcy należy zawiadomić w ciągu 8 dni powiatową władzę administracji ogólnej.

W przychodniach, urządzonych przy szpitalach, o ile ich kierownikiem nie jest sam dyrektor szpitala, ustanowiony kierownik podlega dyrektorowi szpitala.

Art. 66.

Pomoc lekarska, udzielana w przychodniach, obejmuje zbadania, ordynację, leczenie, drobne zabiegi operacyjne, opatrunki oraz inne zabiegi diagnostyczne i terapeutyczne, jak drobnowidowe, chemiczne, naświetlania, masaże itp.

Świadczenia przychodni mogą być ograniczone do niektórych wyżej wymienionych rodzajów pomocy, zawsze jednak obejmować muszą zbadanie i ordynację leczniczą.

Art. 67.

Pomieszczenia i urządzenia przychodni winny odpowiadać przepisom sanitarno-policyjnym.

Przychodnia nie może być otwarta przed stwierdzeniem przez powiatową władzę administracji ogólnej, że zakład odpowiada przepisom sanitarno-policyjnym.

O ile do 4 tygodni od dnia zawiadomienia o zamiarze otwarcia przychodni instytucji ubezpieczeń społecznych nie nastąpi decyzja władz, przychodnia może być otwarta. Sposób stwierdzenia względnie wydania decyzji przez władze nadzorcze, czy przychodnia odpowiada wymaganiom w ust. 1 normuje rozporządzenie, pzewidziane w art. 75.

O zamiarze zamknięcia przychodni ma być powiatowa władza administracji ogólnej zawiadomiona pisemnie na miesiąc przed zamknięciem.

Art. 68.

Rozporządzenie wykonawcze określi bliższe szczegóły co do urządzenia przychodni, trybu postępowania z chorymi i obowiązków kierownika przychodni.

W szczególności może rozporządzenie to nałożyć na właściciela przychodni obowiązek przedkładania władzy nadzorczej (art. 63) budżetu i sprawozdania z wykonania budżetu. Na kierownika przychodni może władza nadzorcza nałożyć obowiązek przedłożenia tejże władzy sprawozdania rocznego z działalności przychodni, prowadzenia statystyki ruchu chorych, przestrzegania jednolitego mianowania chorób i udzielania wyjaśnień szczegółowo określonych.

Art. 69.

Kierownictwo przychodni, których działalność władza nadzorcza uzna za wadliwą, obowiązane jest usunąć wykazane usterki, zmienić personel, nieodpowiadający zadaniu, a gdy i te środki nie usuną braków, może władza nadzorcza sanitarno-policyjna po uprzednim zagrożeniu wystąpić z wnioskiem o zamknięcie przychodni.

Orzeczenie o zamknięciu przychodni wydają władze wymienione w ustępie pierwszym art. 63, a w stosunku do przychodni, utrzymywanych przez władze lub instytucje wykazane w art. 75, w porozumieniu z tymiż władzami lub instytucjami.

Rozdział VI.

Nadzór nad zakładami leczniczymi.

Art. 70.

Zwierzchni nadzór nad zakładami leczniczymi oprócz państwowych niepublicznych zakładów leczniczych, należy do władz państwowych z zastrzeżeniem ustępu drugiego i ostatniego niniejszego artykułu.

Sposób wykonywania sanitarno-lekarskiego nadzoru nad wojewódzkimi zakładami leczniczymi określi rozporządzenie Wojewody Śląskiego za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Nadzór nad wszystkimi zakładami leczniczymi, o ile ustawa niniejsza nie przewiduje wyjątków, należy do władz administracji ogólnej, z którymi współdziałają kolegia obywatelskie w zakresie, określonym przez ustawę niniejszą i inne przepisy prawne. W braku odmiennego przepisu szczegółowego właściwą jest ta władza, do której należy zatwierdzenie statutu.

Do władz administracji ogólnej należy w toku instancyj nadzór nad wszystkimi zakładami leczniczymi ze stanowiska policji sanitarnej. Nadzór ten sprawują władze administracji ogólnej z reguły za pośrednictwem swoich fachowych funkcjonariuszów sanitarnych.

Zakłady lecznicze instytucyj ubezpieczeń społecznych podlegają nadzorowi, unormowanemu przepisami, obowiązującymi na obszarze województwa śląskiego.

Art. 71.

Urzędnikom władz nadzorczych, delegowanym celem przeprowadzenia inspekcji szpitali publicznych lub innych zakładów leczniczych, służy każdego czasu prawo wstępu do wszystkich ubikacyj szpitala względnie zakładu oraz prawo wglądu we wszystkie księgi i zapiski. Właściciel, kierownik i inny personel szpitala lub zakładu leczniczego obowiązani są udzielać wszystkich żądanych wyjaśnień co do urządzeń i prowadzenia szpitala lub zakładu leczniczego. Dostrzeżone braki i usterki władza nadzorcza podaje pisemnie do wiadomości dyrektorowi szpitala względnie kierownikowi zakładu leczniczego.

Odpis dotyczącego pisma należy przesłać równocześnie władzy powołanej na zasadzie specjalnego tytułu prawnego do nadzoru nad szpitalem lub zakładem leczniczym.

Uprawnienia władz nadzorczych odnośnie do szpitali względnie zakładów leczniczych, nie stosujących się do poleceń, wydanych na podstawie dokonanej rewizji, określa niniejsza ustawa (art. 47, 59 i 69).

Art. 72.

Przekroczenie przez osoby prywatne przepisów objętych art. 34 i 39 ust. ostatni niniejszej ustawy — oraz przekroczenie przepisów niniejszej ustawy przez osoby, utrzymujące szpitale bez prawa publiczności, lecznice i przychodnie, nie należące do Państwa, skarbu śląskiego lub terytorialnych związków samorządowych — o ile czyny te nie podpadają pod przepisy ustaw karnych, karane będą w drodze administracyjnej grzywną do 300 złotych lub karą aresztu do jednego miesiąca. Grzywna i kara aresztu mogą być orzeczone łącznie.

Sposób wnoszenia od karnych orzeczeń odwołania określają przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 365).

Rozdział VII.

Postanowienia ogólne.

Art. 73.

Ustawa o opiece nad osobami psychicznie chorymi określi specjalne warunki dla urządzenia i prowadzenia zakładów, przeznaczonych dla osób psychicznie chorych, oraz nadzór nad tymi zakładami.

Rozdział VIII.

Przepisy przejściowe i wykonawcze.

Art. 74.

Właściciele względnie zarządzający istniejących w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy zakładów leczniczych, winni przedłożyć właściwym władzom statuty do zatwierdzenia bez względu na to, czy dotychczas zakłady te statuty posiadały.

Obowiązek powyższy winien być wykonany odnośnie do szpitali, lecznic i przychodni do dnia 31 grudnia 1937 r.

Do czasu zatwierdzenia nowych statutów obowiązują w zakresie, który ma być uregulowany statutowo, te normy, którymi odnośne zakłady lecznicze rządziły się dotychczas.

Art. 75.

Ponadto nadaje się moc obowiązującą na obszarze województwa śląskiego art. 42, 43, 50, 73, 76, 78, 79, 80, 81 i 82 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 382) o zakładach leczniczych oraz rozporządzeniom wykonawczym do powyższych artykułów, wydanym do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 76.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej i Wojewodzie Śląskiemu.

Art. 77.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w trzy miesiące po jej ogłoszeniu.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy prawne, sprzeczne z niniejszą ustawą.

Marszałek:

(—) *K. Grzesik*

263.

OKÓLNIK Nr 52/37

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 20 sierpnia 1937 r. nr Zn. 17/27-7

w sprawie wprowadzania do obiegu artykułów sfałszowanych i fałszywie oznaczonych.

Do

Panów wojewodów, Pana komisarza rządu na m. st. Warszawę, Pana Dyrektora Państwowego Zakładu Higieny, Panów kierowników Filij P. Z. H. i Panów starostów.

Doszło do wiadomości Ministerstwa Opieki Społecznej, że w obiegu znajdują się liczne artykuły żywności, które, jak to zostało wielokrotnie stwierdzone w drodze badania, są artykułami przeważnie bezwartościowymi, których istotny skład nie odpowiada deklarowanej na etykiecie lub opakowaniu — nazwie, a które częstokroć, posiadając nazwy dowolne (fantazyjne), nie wskazują ani nazwiska producenta (firmy produkującej), ani miejsca produkcji. Wytwórnie takich artykułów żywności nie są na ogół zgłaszane do władz przemysłowych i wytwarzanie przez nie odnośnych produktów odbywa się przeważnie bez odpowiednich zezwoleń względnie zgłaszań do tych władz.

Jako przykład produktów takich służyć mogą bardzo rozpowszechnione:

Proszki do pieczenia:
Bakól Columbia — Emker,
Babkin Columbia — Emker,
Bakpol — Apollo,
Bakpöl — Mergrün,
zawierające czynny bezwodnik węglowy (CO_2) w ilości zbyt małej do podniesienia ciasta z 500 gr mąki, według deklaracji na etykiecie.

Surogaty wanilii (nie rejestrowane):
Cukier vanilia Columbus Mergrün,
Cukier vanilia Columbus Emker,
zawierają one tylko ślady waniliny i mają fałszywe oznaczenie wagi.

Surogat pieprzu (nie rejestrowany):
Columbus Mergrün — z domieszką sporku zielonego.

Surogat cynamonu (nie rejestrowany):

Columbus Mergrün — z nasion strączkowych, łuski kakaowej i skrobi.

W związku z powyższym Ministerstwo Opieki Społecznej zwraca uwagę na konieczność — w przypadkach wykrycia przez wła-

dze i organa dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku tych lub podobnych produktów — stwierdzania (o ile to możliwe) z jakich źródeł (wytwórni) produkty te są wprowadzane do sprzedaży. Bowiem, choć przy sprawowaniu kontroli, należy kierować się na ogół zasadą, że sprzedawca jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialny za towar wprowadzany do obiegu, to jednak właściwy cel kontroli osiągnięty będzie dopiero z chwilą ujawnienia źródła przekroczenia jakim jest wytwórnia. W razie wykrycia źródła pochodzenia (wytwórni) towaru należy sprawę o przekroczenie właściwych przepisów skierować do władz wymiaru sprawiedliwości zarówno przeciwko sprzedawcy jak i wytwórcy.

Ministerstwo Opieki Społecznej wyjaśnia jednocześnie, że we wszystkich przypadkach deklarowania na etykiecie (opakowaniu) firm anonimowych (lub żadnych), bez podania adresu wytwórni, wytwórca winien być pociągnięty do odpowiedzialności przede wszystkim z tytułu przekroczenia przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26.VIII. 1936 r. o oznaczaniu pochodzenia towarów (Dz. U. R. P. Nr 68, poz. 493) a, o ile zachodzą okoliczności wskazujące na przekroczenie postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r. o dozorze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 343) z tytułu tego rozporządzenia przy jednoczesnym zastosowaniu we wszystkich odpowiednich przypadkach zajęcia towaru, na podstawie art. 20 ust. (1) lub (2) powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r. — Wyrób i sprzedaż produktów, mających charakter artykułów zastępczych — surogatów żywności i z tego tytułu podpadających pod przepisy dekretu z dnia 7.II. 1919 r. o nadzorze nad wyrobem i sprzedażą artykułów zastępczych — surogatów produktów spożywczych i przedmiotów użytku publicznego (Dz. Pr. P. P. Nr 14, poz. 161), a nie zarejestrowanych, stanowi przekroczenie art. 1 tego dekretu.

O treści niniejszego pisma należy powiadomić władze samorządowe, obowiązane do utrzymywania własnego personelu fachowego do spraw dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (art. 17 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r.).

Podsekretarz Stanu:

(—) *Dr E. Piestrzyński*

264.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 12 sierpnia 1937 r. Nr Zn. 3c/24-7

w sprawie szczepień zapobiegawczych personelu Policji Państwowej przeciwko chorobom zakaźnym.

Do

Urzędów wojewódzkich, komisariatu rządu na m. st. Warszawę i starostw.

Wobec tego, że Policja Państwowa przy pełnieniu swych czynności służbowych, stykając się z ludnością, bywa narażona na zetknięcie się z chorymi zakaźnymi, a nieraz bywa wzywana do współdziałania w zwalczaniu chorób zakaźnych, Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zorganizowanie w porozumieniu z Wojewódzką Komendą Policji Państwowej szczepień zapobiegawczych personelu Policji Państwowej i członków ich rodzin szczepionką durowo-czerwonkową przeciwko durowi brzusznemu i czerwonce, oraz przeciwko durowi plamistemu w tych województwach, w których choroba ta panuje endemicznie, w innych zaś województwach w tych miejscowościach, w których choroba ta wystąpi.

Szczepienia powyżej omawiane winny być co 2 lata ponawiane.

Szczepionki zapobiegawcze na zapotrzebowania urzędów wojewódzkich Ministerstwo dostarczać będzie bezpłatnie.

Za Dyrektora Departamentu:

(—) *Dr J. Babecki*
Naczelnik Wydziału.

265.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 16 sierpnia 1937 r. Nr Zn. 3e/7-7

w sprawie cofnięcia zezwoleń na obrót niektórymi specyfikami farmaceutycznymi.

Do

Urzędów wojewódzkich, komisariatu rządu na m. st. Warszawę i starostw.

Ministerstwo Opieki Społecznej zawiadamia, że cofnęło zezwolenie: 1) decyzją z dnia 21 stycznia 1937 r Nr Zf. 11/Pa-7 na obrót specyfiku farmaceutycznego p. n. „Hemypnon Ci-

ba tabl.", wytwarzanego przez firmę Towarzystwo Przemysłu Chemicznego w Bazylei, oraz 2) decyzją z dnia 30 czerwca 1937 r. Nr Zf. 11/Ko-7 na obrót specyfiku farmaceutycznego p. n. „Pinomethyl" wyrabianego przez mgr. farm. Józefa Koperskiego w Krakowie, właściciela apteki „Królowej Jadwigi".

W myśl postanowień § 15 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 czerwca 1926 r. o wyrobie i obrocie specyfików farmaceutycznych (Dz. U. R. P. Nr 70, poz. 406) wymienione wyżej specyfiki farmaceutyczne nie mogą nadal być w obrocie.

Jednocześnie Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zawiadomienie o powyższym aptek oraz hurtowych składów materiałów aptecznych i drogerii o wydanie potrzebnych zarządzeń.

Za Dyrektora Departamentu:

(—) *Dr J. Babecki*
Naczelnik Wydziału.

VI. Sprawy ogólno-administracyjne.

266.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 12 sierpnia 1937 r. Nr Bd. 1/28-7

w sprawie ryczałtów na dojazdy.

Do

Panów dyrektorów i kierowników urzędów i zakładów podległych.

Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 27 lipca 1937 r. L. D. III. 8493/3/37 podało do wiadomości, iż z uwagi na rozmiary i urządzenia gmin wiejskich w województwie śląskim, którym nadano na podstawie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych charakter miejski, mogą być przyznawane w tych gminach ryczałty, przewidziane w § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 1934 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 320), zmienionego rozporządzeniem Rady Ministrów, z dnia 2 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 393).

Dyrektor Gabinetu:

(—) *Z. Dworzańczyk*

VII. Różne.

267.

USTAWA

z dnia 2 lipca 1937 r.

o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego.

(Dz. U. R. P. z dnia 6 sierpnia 1937 r. Nr 59, poz. 464).

Art. 1. W trosce o zapewnienie bytu obywatelom Państwa Polskiego, zasłużonym w walkach o niepodległość Państwa Polskiego, ustawa niniejsza zapewnia tym obywatelom pracę lub zaopatrzenie na zasadach w tej ustawie zawartych.

Art. 2. (1) Osoba odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Krzyżem Niepodległości lub Medalem Niepodległości oraz osoba nie odznaczona, która udowodni czynny udział w walkach o niepodległość, przy równych kwalifikacjach zawodowych, ma pierwszeństwo przy obsadzaniu stanowisk w urzędach, przedsiębiorstwach i zakładach państwowych i samorządowych oraz w przedsiębiorstwach i zakładach przez państwo subwencjonowanych lub koncesjonowanych.

(2) Minister Spraw Wojskowych określa sposób, w jaki ma być udowodniony czynny udział w walkach o niepodległość.

Art. 3. (1) Każda instytucja i zakład o charakterze publicznoprawnym oraz każde przedsiębiorstwo i zakład pracy, niezależnie od tego, czy jest własnością państwową, samorządową, czy prywatną, ma obowiązek zatrudnić na każdych 33 pracowników co najmniej jedną osobę, posiadającą warunki, określone w art. 2 ust. (1), poszukującą pracy, zdolną do niej i skierowaną przez właściwy urząd lub instytucję pośrednictwa pracy.

(2) Obowiązkowi, przewidzianemu w ust. (1), podlega również każdy pracodawca, prowadzący roboty sezonowe, budowlane, ziemne, brukarskie, drogowe, kolejowe, wodne (budowlane, regulacyjne) oraz melioracyjne.

(3) W instytucji, przedsiębiorstwie i zakładzie pracy o zmiennej liczbie pracowników

liczbę osób, posiadających warunki, określone w art. 2 ust. (1), przypadającą do zatrudnienia w danym miesiącu kalendarzowym, ustala się na podstawie przeciętnej miesięcznej pracowników zatrudnionych w miesiącu poprzednim, z wyjątkiem gospodarstw rolnych, gdzie bierze się za podstawę do obliczenia tylko stałych rocznych pracowników rolnych.

(4) Jeżeli pracodawca w rozumieniu ust. (1) i (2) w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zatrudniał więcej uczestników walk o niepodległość niż to określa ust. (1), liczba zatrudnionych uczestników walk o niepodległość nie może być zmniejszona w przeciągu pięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

(5) Pracodawca może wypowiedzieć umowę o pracę, zawartą z osobą, posiadającą warunki, określone w art. 2 ust. (1), tylko z ważnych przyczyn, a w szczególności:

a) co do pracowników umysłowych tylko z ważnych przyczyn w rozumieniu art. 32, 33, 36 i 37 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 323);

b) co do robotników tylko z ważnych powodów lub winy w rozumieniu art. 13 do 16, 18 i 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 324).

(6) W przypadku zwolnienia z powodu niezdolności do pracy osoby, posiadającej warunki, określone w art. 2 ust. (1), pracodawca obowiązany jest zatrudnić w granicach wolnych stanowisk członka rodziny, na którym ciąży obowiązek utrzymania rodziny zwolnionego, a który poszukuje pracy i jest do niej zdolny.

(7) Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z właściwymi ministrami może ustalić dla poszczególnego przedsiębiorstwa i zakładu lub poszczególnego obszaru normę wyższą, niż przewiduje ust. (1), aby zapewnić zatrudnienie na danym obszarze wszystkim uczestnikom walk o niepodległość.

Art. 4. Publiczne instytucje pośrednictwa pracy obowiązane są kierować na wakujące miejsca pracy w pierwszym rzędzie zarejestrowanych bezrobotnych uczestników walk o niepodległość.

Art. 5. (1) Zaopatrzenie ze Skarbu Państwa służy:

a) osobie odznaczonej Krzyżem Niepodległości z Mieczami lub Krzyżem Niepodległości, jeżeli osoba ta nie posiada środków, zapewniających egzystencję, a utraciła według orzeczenia komisji lekarskiej co najmniej 50% zdolności do zarobkowania lub przekroczyła 55 lat życia,

b) wdowie po osobie, określonej w lit. a), w przypadku, gdy małżeństwo zostało zawarte przez tę osobę przed przyznaniem jej zaopatrzenia, oraz sierotom, jeżeli wdowa i sieroty nie posiadają środków, zapewniających egzystencję; wdowie jednak nie służy to prawo, jeżeli wspólność małżeńska została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony,

c) rodzicom osoby zmarłej, określonej w lit. a), jeżeli zmarły nie pozostawił wdowy ani dzieci, a rodzice nie otrzymują żadnego zaopatrzenia z funduszów publicznych, ani nie posiadają innych środków, zapewniających egzystencję.

(2) Za nie posiadającą środków, zapewniających egzystencję, należy uważać osobę, której dochód miesięczny z wszelkich źródeł nie przekracza łącznie kwoty, określonej w art. 6 ust. (1) dla osoby samotnej, lub w art. 6 ust. (1) i (2) dla osoby posiadającej rodzinę.

(3) Za nie posiadającą środków, zapewniających egzystencję, należy również uważać:

a) osobę właściciela gospodarstwa rolnego o powierzchni nie przekraczającej 5 ha ziemi użytkowej I lub II klasy, 8 ha III klasy i 10 ha — IV klasy,

b) osobę, posiadającą gospodarstwo rolne na mocy przepisów o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego lub z mocy ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1 z 1926 r.),

c) osobę, posiadającą osadę rentową o powierzchni poniżej 20 ha na obszarze województwa poznańskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego oraz poniżej 35 ha na obszarze województwa pomorskiego, jeżeli nabycie tych osad nastąpiło po dniu 1 lipca 1919 r.,

jeżeli osoby, wymienione pod lit. a), b) i c), czerpią swój dochód wyłącznie z gospodarstwa lub osady.

(4) Zaświadczenia o stanie majątkowym oraz o środkach utrzymania wydaje powiatowa władza administracji ogólnej.

Art. 6. (1) Zaopatrzenie zasadnicze osoby, określonej w art. 5 ust. (1) lit. a), wynosi miesięcznie 90 złotych w miejscowościach, zaliczonych do klasy A. Kwotę tę obniża się zależnie od miejsca zamieszkania, a mianowicie: do zł 70 — w razie zamieszkania w miejscowości, zaliczonej do klasy B, oraz do zł 60 — w razie zamieszkania w miejscowości, zaliczonej do klasy C.

(2) Osobie, pobierającej zaopatrzenie na podstawie art. 5 ust. (1) lit. a), służy prawo do dodatku rodzinnego w wysokości 20% zaopatrzenia zasadniczego na żonę, wobec której ma

obowiązek utrzymania, i na każde dziecko, będące na wyłącznym utrzymaniu, w wysokości 10% zaopatrzenia zasadniczego. Dodatek rodzinny nie może być przyznany na więcej niż na 4 dzieci, będących na wyłącznym utrzymaniu pobierającego zaopatrzenie. Prawo do dodatku na dziecko służy do ukończenia 18 roku życia. Jeżeli dziecko uczęszcza do szkoły publicznej, albo kształci się zawodowo, bądź wskutek ułomności fizycznej, umysłowej, albo nieuleczalnej choroby nie może zarabiać na swoje utrzymanie, prawo do dodatku służy do ukończenia 24 roku życia. Zawarcie związku małżeńskiego przed 18, bądź 24 rokiem życia powoduje utratę dodatku rodzinnego na dziecko.

(3) Za miarodajne do wymiaru zaopatrzenia uważa się dla osoby, która pobierała zaopatrzenie na podstawie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 stycznia 1936 r. o zaopatrzeniu osób szczególnie zasłużonych w walkach o niepodległość Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 8) — miejsce jej zamieszkania w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej, zaś dla osoby, która otrzyma zaopatrzenie po wejściu w życie ustawy niniejszej — ostatnią miejscowość, będącą miejscem jej zamieszkania co najmniej w przeciągu jednego roku.

(4) W przypadku nieprzewidzianym w przepisach ust. (3) służy zaopatrzenie w wymiarze, ustalonym dla miejscowości klasy B.

(5) Wymiar, dokonany w myśl artykułu niniejszego, ulega zmianie w razie zmiany miejsca zamieszkania. Zmiana tego wymiaru następuje w przypadku przesiedlenia się osoby uprawnionej do miejscowości klasy wyższej po upływie trzech lat, w przypadku przesiedlenia się jej do miejscowości klasy niższej — po upływie jednego roku zamieszkiwania w nowej miejscowości.

(6) Przy wymiarze zaopatrzenia zasadniczego na podstawie ustawy niniejszej obowiązuje podział miejscowości na klasy, zawarty w załączniku do art. 17 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 238) wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

Art. 7. (1) Zaopatrzenie wdowy i sierot wynosi:

a) dla wdowy — 50% zaopatrzenia zasadniczego zmarłego męża,

b) dla każdej sieroty, której matka pobiera zaopatrzenie — po $33^1/_3$% zaopatrzenia wdowy,

c) dla każdej sieroty, której matka nie żyje, lub nie pobiera zaopatrzenia — po 50% zaopatrzenia wdowy.

(2) Suma zaopatrzenia wdowiego łącznie z zaopatrzeniem sierocym, bądź suma zaopatrzeń sierocych nie może przekraczać 100% zaopatrzenia zasadniczego zmarłego.

(3) W przypadku, zasługującym na szczególne uwzględnienie, gdy po zmarłej osobie, określonej w art. 5 ust. (1) lit. a), pozostanie więcej niż 4 dzieci, zaopatrzenie wdowie łącznie z zaopatrzeniem sierocym może być przyznane do wysokości 100% zaopatrzenia zasadniczego wraz z dodatkiem rodzinnym, jakie ostatnio pobierał zmarły.

(4) Zaopatrzenie każdego z rodziców wynosi miesięcznie 25% zaopatrzenia zasadniczego zmarłego.

Art. 8. (1) Jeżeli osoba, określona w art. 5 ust. (1), posiada prawo do zaopatrzenia na podstawie innego tytułu: ze Skarbu Państwa, z funduszów samorządu, z przedsiębiorstwa, z zakładu, albo z instytucji państwowej lub samorządowej w wysokości niższej od zaopatrzenia, służącego w myśl ustawy niniejszej, wówczas uzupełnia się je do wysokości zaopatrzenia, należnego z ustawy niniejszej.

(2) Minister Skarbu może osobie, pobierającej zaopatrzenie z innych tytułów (ust. 1), zezwolić, w przypadku zasługującym na szczególne uwzględnienie, na pobieranie zaopatrzenia, przewidzianego w ustawie niniejszej, do pełnej wysokości, przewidzianej w art. 6 lub art. 7.

(3) Przepisy ust. (2) nie mają zastosowania w przypadku pobierania innego zaopatrzenia z funduszów państwowych, jeżeli ustawa, na której podstawie przyznano to zaopatrzenie, określa inaczej granicę łącznych zaopatrzeń.

Art. 9. (1) Zaopatrzenie przyznaje Minister Skarbu na wniosek komisji kwalifikacyjnej, utworzonej przy Ministerstwie Skarbu.

(2) W skład komisji kwalifikacyjnej mogą wchodzić jedynie osoby, odznaczone za udział w walkach o niepodległość. Komisja składa się z 7 członków, których wyznaczają: po jednym Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Spraw Wojskowych i Minister Opieki Społecznej, po 2 zaś Prezes Rady Ministrów i Minister Skarbu. W ten sam sposób będą wyznaczani zastępcy członków komisji. Przewodniczy komisji członek komisji, wyznaczony przez Prezesa Rady Ministrów.

Art. 10. (1) Zaopatrzenie wypłaca się miesięcznie od pierwszego dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaopatrzenia.

(2) Przepis ust. (1) stosuje się odpowiednio do wypłaty dodatku, przewidzianego w art. 6 ust. (2).

Art. 11. Jeżeli osoba uprawniona do zaopatrzenia uzyska środki, zapewniające jej egzystencję, zawiesza się prawo do zaopatrzenia z tytułu niniejszej ustawy na czas posiadania tych środków.

Art. 12. Prawo do zaopatrzenia gaśnie w razie:

a) śmierci osoby uprawnionej,

b) zawarcia związku małżeńskiego przez wdowę,

c) ukończenia przez sierotę 18 lat życia, zaś w przypadku, gdy uczęszcza do szkoły publicznej, albo kształci się zawodowo, bądź wskutek ułomności fizycznej, umysłowej albo nieuleczalnej choroby nie może zarabiać na swoje utrzymanie — w razie ukończenia 24 lat życia,

d) zawarcia przez sierotę związku małżeńskiego,

e) skazania osoby uprawnionej prawomocnym wyrokiem na karę dodatkową utraty praw publicznych lub utratę obywatelskich praw honorowych,

f) utraty prawa do Krzyża Niepodległości z Mieczami lub Krzyża Niepodległości z innej przyczyny, aniżeli na podstawie wyroku sądowego.

Art. 13. Kwota, nienależnie pobrana tytułem zaopatrzenia, podlega zwrotowi.

Art. 14. (1) Osobie, określonej w art. 5 ust. (1) lit. a) i pobierającej zaopatrzenie, służy prawo do korzystania z leczenia na koszt Skarbu Państwa we wszystkich przypadkach choroby lub kalectwa, jeżeli nie służy jej prawo do opieki lekarskiej na podstawie innych przepisów prawnych.

(2) Osoba, określona w ust. (1), ma prawo ubezpieczyć członków rodziny na wypadek choroby w instytucji ubezpieczeń społecznych na warunkach, jakie ustala Minister Opieki Społecznej.

(3) Osoba, określona w ust. (1), zniedołężniała lub ułomna, potrzebująca nieodzownie stałej opieki, na własną prośbę, a osoba psychicznie chora na wniosek opiekuna, może być na koszt Skarbu Państwa umieszczona w odpowiednim zakładzie opiekuńczym lub w zakładzie leczniczym.

(4) Przez czas przebywania w zakładzie opiekuńczym lub w zakładzie leczniczym osoba, określona w ust. (1) i (3), pobiera 20% przyznanego zaopatrzenia zasadniczego, natomiast żona i dzieci osoby, korzystającej z opieki zakładowej, mają prawo do pobierania zaopatrzenia, przewidzianego dla wdów i sierot.

(5) Osoba odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami lub Krzyżem Niepodległości, która nie pobiera zaopatrzenia z niniejszej ustawy i której dochód z wszelkich źródeł nie przekracza łącznie dwukrotnie kwoty, określonej w art. 6 ust. (1) i (2), ma prawo do ubezpieczenia siebie i członków swej rodziny na wypadek choroby w instytucji ubezpieczeń społecznych na warunkach, jakie ustala Minister Opieki Społecznej.

(6) Sieroty po osobach, określonych w art. 5 ust. (1) lit. a), pozbawione należytej opieki ze strony pozostałej rodziny, mogą być umieszczane w zakładach opiekuńczych na koszt Skarbu Państwa.

Art. 15. Osobie, która pokryła koszty pogrzebu osoby, określonej w art. 5 ust. (1) lit. a), zmarłej po przyznaniu jej zaopatrzenia, zwraca się koszty pogrzebu w wysokości jednomiesięcznego zaopatrzenia zasadniczego osoby zmarłej.

Art. 16. (1) Winny przekroczenia przepisów, zawartych w art. 3, oraz rozporządzeń na jego podstawie wydanych, będzie karany w drodze administracyjnej aresztem do sześciu tygodni albo grzywną od 200 do 2.000 złotych.

(2) Natomiast w przypadku naruszenia przepisów, zawartych w art. 3, w przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym, albo samorządowym, bądź znajdującym się pod zarządem państwowym lub samorządowym, w którym stosunek służbowy kierownika ma charakter publicznoprawny, publiczna instytucja pośrednictwa pracy występuje z doniesieniem do władz przełożonych kierownika przedsiębiorstwa lub zakładu, celem pociągnięcia winnego do odpowiedzialności w myśl przepisów służbowych.

Art. 17. (1) Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc obowiązującą dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 stycznia 1936 r. o zaopatrzeniu osób szczególnie zasłużonych w walkach o niepodległość Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 8).

(2) Osoba, która nabyła prawo do zaopatrzenia na podstawie dekretu, wymienionego w ust. (1), zachowuje to prawo, jeżeli odpowiada warunkom, przewidzianym w ustawie niniejszej.

Art. 18. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Opieki Społecznej i Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów i właściwymi ministrami.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *Sławoj Składkowski*

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski*

Minister Opieki Społecznej:

Marian Zyndram-Kościałkowski

268.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 5 sierpnia 1937 r.

w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Opieki Społecznej i Skarbu o zastępczym powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. z dnia 20 sierpnia 1937 r. Nr 61, poz. 481).

Na podstawie art. 98 f ust. 4, 98 h i 124 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 60, poz. 455) w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 listopada 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 601) oraz na podstawie art. 2 tego dekretu zarządza się, co następuje:

§ 1. Artykuły bez bliższego określenia, powołane w rozporządzeniu niniejszym, oznaczają artykuły ustawy z dnia 23 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 60, poz. 455) w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 listopada 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 601).

Do art. 98 a.

§ 2. Obowiązek bezpłatnego wykonywania pracy dla celów obrony Państwa oraz potrzeb gminy lub gromady, mających związek z tą obroną, powinien być przez osoby, podlegające zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, spełniony tylko osobiście i tylko na skutek wezwania zarządów gmin do wykonania pracy w miejscu i terminie oznaczonym w wezwaniu.

§ 3. Uruchomienie akcji, związanej z wykonaniem zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego przez osoby podlegające temu obowiązkowi, wymaga:

I) ustalenia osób, podlegających zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu oraz prowadzenia ewidencji tych osób w celu posiadania ich liczby;

II) ustalenia robót i ich planów: ogólnego w obrębie powiatu i szczegółowych w obrębie gmin.

Do art. 98 b. I.

§ 4. Ustalenie osób, podlegających zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, należy:

1) do zarządów gmin w stosunku do:

a) uznanych przy poborze za zdolnych do służby w pospolitym ruszeniu z bronią lub bez broni (kat. C i D);

b) zwolnionych częściowo od służby wojskowej w myśl art. 62 ust. 3 i 4;

2) do właściwych powiatowych komendantów uzupełnień w stosunku do:

a) uznanych w czasie odbywania czynnej służby wojskowej za zdolnych do służby w pospolitym ruszeniu z bronią lub bez broni (kat. C i D) na zasadzie orzeczenia wojskowo - lekarskiej komisji szpitalnej i w drodze rewizji przez wojskowo - lekarską komisję rewizyjną;

b) zaliczonych do rezerwy w myśl art. 75— od dnia, w którym ukończyli 25 lat życia.

Do art. 98 c.

§ 5. Z dniem 1 stycznia każdego roku zarządy gmin przystępują do sporządzenia spisu osób, których stosunek do powszechnego obowiązku wojskowego uregulowany został z wynikiem określonym w § 4 p. 1 w roku poprzednim, a które mają w danej gminie miejsce zamieszkania, z wyjątkiem nieobecnych dłużej niż dwa miesiące, oraz osób, które w danej gminie przebywają na pobycie czasowym, trwającym dłużej niż 2 miesiące.

Dane do spisu zarządy gmin czerpią z ksiąg meldunkowych i z notatek, czynionych na komisjach poborowych.

W tym samym czasie powiatowe komendy uzupełnień przygotowują i przesyłają najpóźniej do dnia 15 stycznia właściwym zarządom gmin spisy osób, ustalonych w myśl § 4 p. 2.

Spisy te mają zawierać następujące dane: 1) nazwisko i imię oraz imiona rodziców, 2) rok urodzenia, 3) adres, 4) data uregulowania stosunku do służby wojskowej, 5) wyszczególnienie podstawy prawnej z art. 98 b, 6) zawód (zatrudnienie, wykształcenie) i 7) uwagi.

§ 6. Na podstawie sporządzonych i otrzymanych od Powiatowych Komend Uzupełnień spisów zarządy gmin sporządzają „listy pracy" (wzór Nr 1) osób, objętych spisami.

Listy pracy powinny być zestawione w zarządach gmin do dnia 1 lutego każdego roku.

§ 7. Listy pracy są przez zarządy gmin zakładane corocznie dla osób, u których w danym roku kalendarzowym powstał zastępczy powszechny obowiązek wojskowy. Listy te trwają i są utrzymywane w aktualności przez 5 lat.

§ 8. Lista pracy, która dla jednych i tych samych osób będzie służyła przez przeciąg 5 lat (wzór Nr 1), ma zawierać następujące rubryki: nazwisko i imię oraz imiona rodziców, rok urodzenia, adres, podstawa prawna do wezwania do pracy z art. 98 b, zawód (zatrudnienie, wykształcenie), data wezwania do pracy, adnotacje o odbyciu pracy w okresie 5 lat i uwagi.

Adnotacje, dotyczące zwolnienia od pracy i zmiany miejsca zamieszkania powinny być czynione w rubryce „uwagi".

§ 9. W większych gminach mogą być prowadzone do każdej listy pracy skorowidze imienne lub też listy pracy mogą być podzielone według alfabetu.

§ 10. Osoby, przybywające do danej gminy na zamieszkanie lub na pobyt trwający ponad 2 miesiące, które spełniły już częściowo zastępczy powszechny obowiązek wojskowy w innej gminie, są wciągane do listy pracy z roku kalendarzowego, w którym u nich powstał zastępczy powszechny obowiązek wojskowy. W rubryce, służącej do odnotowania odbycia pracy, zarządy gmin czynią u takich osób adnotację o częściowym odbyciu pracy w innej gminie na podstawie potwierdzenia, uwidocznionego w wojskowym dokumencie osobistym.

§ 11. Po zestawieniu lista pracy powinna być w zarządach gmin wyłożona do przejrzenia przez osoby zainteresowane na przeciąg 2 tygodni.

O wyłożeniu listy pracy do przejrzenia zarządy gmin ogłaszają sposobem w danej gminie przyjętym, informując o terminie oraz miejscu wyłożenia listy pracy do przejrzenia, z tym że osoby zainteresowane powinny donieść przełożonemu gminy o mylnym lub niewłaściwym wciągnięciu do listy. Ponadto w ogłoszeniu należy podać, że na podstawie art. 98 c ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, osoby, wciągnięte do listy pracy, podlegają zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu i są obowiązane do wykonywania pracy w przeciągu lat 5 po sześć dni w roku kalendarzowym i że mogą one być powołane w każdym czasie do obowiązkowej pracy przy użyciu własnych narzędzi pracy, o ile narzędzia takie posiadają.

§ 12. Po zestawieniu listy pracy i po upływie czasu, przewidzianego na wyłożenie tej listy do przejrzenia, zarządy gmin podają do wiadomości właściwych powiatowych władz administracji ogólnej liczbę osób, obowiązanych do pracy w danym roku kalendarzowym, z podziałem według zawodów.

Do art. 98 d.

§ 13. Zwolnień od obowiązku wykonywania w danym roku kalendarzowym pracy udzielają zarządy gmin na podstawie art. 98 d.

§ 14. Zwolnienie w przypadkach określonych w art. 98 d ust. 1 pkt a może nastąpić tylko wówczas, gdy powołany przedstawi świadectwo lekarza powiatowego, stwierdzające, że stan zdrowia powołanego wyłącza możliwość wykonania w danym roku kalendarzowym pracy z zakresu zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego.

Świadectwo, o którym mowa w ustępie poprzednim, lekarz powiatowy wydaje bezpłatnie.

Świadectwo lekarza powiatowego nie będzie wymagane, gdy choroba lub ułomność jest oczywista i nie budzi wątpliwości.

§ 15. Zwolnienie w przypadkach określonych w art. 98 d ust. 1 pkt c może być udzielone jedynie wówczas, gdy przesunięcie terminu wykonania pracy nie wystarczy, a interes publiczny lub ważny interes prywatny wyraźnie ucierpiałby w razie powołania danej osoby do pracy.

O każdym przypadku zwolnienia z art. 98 d ust. 1 pkt c zarząd gminy zawiadamia właściwą powiatową władzę administracji ogólnej, która może udzielone zwolnienie uchylić, jeżeli uzna je za niesłuszne.

Zwolnienia ze względu na interes publiczny zarządza kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 16. Spośród osób, objętych spisami i wciągniętych do listy pracy, nie podlegają obowiązkowi pracy w danym roku kalendarzowym i będą od tej pracy zwolnione osoby, które:

a) przed poborem ukończyły co najmniej I stopień przysposobienia wojskowego i po poborze w danym roku ćwiczebnym przysposobienia wojskowego brały nadal czynny udział w pracach przysposobienia wojskowego.

Za rok ćwiczebny uważa się okres od 1 października do 1 lipca roku następnego, a za pracę przysposobienia wojskowego należy rozumieć faktyczne wykonanie programowych ćwiczeń przysposobienia wojskowego.

Zaświadczenia o wykonaniu tej pracy wystawia powiatowy komendant przysposobienia wojskowego.

b) przeszły przeszkolenie w dziedzinie obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, w czasie nie krótszym niż 46 godzin.

Odbycie tego przeszkolenia zostaje zaliczone na poczet pracy z zakresu zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego w danym roku kalendarzowym.

Zaświadczenia o odbytym szkoleniu w dziedzinie obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej wystawia kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej.

c) pracują naukowo dla obrony Państwa oraz są specjalistami w dziale fabrykacji przyrządów specjalnych, mających związek z obroną Państwa, jak np. chemicy pracujący nad zagadnieniami obrony powietrznej w instytucjach badawczych, laboratoriach i doświadczalniach; specjaliści szlifierze szkieł optycznych, specjaliści od sprawdzianów itp.;

d) nie są wymienione w punktach: a), b) i c) paragrafu niniejszego, a których potrzebę zwolnienia w myśl art. 98 d p. c) stwierdzi właściwy kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 17. W wypadkach koniecznych zarządy gmin mogą udzielać przesunięć terminów odbycia pracy, o ile roboty w innym terminie danego roku kalendarzowego będą uruchomione.

Do art. 98 e.

§ 18. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na wezwanie zarządu gminy do pracy pociąga za sobą wdrożenie dochodzeń co do przyczyny niestawienia się i w zależności od wyniku może spowodować zastosowanie środków przymusowych i sprowadzenie do pracy pod eskortą.

Wszelkie koszty, jakie z tego tytułu mogą wyniknąć (transport, wyżywienie, diety eskortującego), ponosi osoba, uchylająca się od pracy.

W razie nieściągalności kosztów przymusowego sprowadzenia koszty te ponosi władza, instytucja lub przedsiębiorstwo, dla których wykonywane są roboty.

Do art. 98 f.

§ 19. Wezwanie do pracy odbywa się za pomocą indywidualnych wezwań imiennych wzoru Nr 2.

Wezwania te powinny być zasadniczo doręczane co najmniej na 14 dni przed terminem wyznaczonym do zgłoszenia się do pracy.

Przepis powyższy nie ma zastosowania w razie konieczności wykonania robót, uznanych przez powiatową władzę administracji ogólnej za nagłe.

§ 20. Termin powołania powinien być już zawczasu przy opracowaniu planu pracy tak ustalony, żeby nie wypadał w okresie nasilenia prac posiadających dla ludności zasadnicze znaczenie.

Nie dotyczy to przypadku konieczności wykonania robót nagłych.

W tych przypadkach obowiązani do pracy mogą być wezwani do robót w każdym czasie.

§ 21. Przy wyznaczaniu poszczególnym osobom pracy należy wziąć pod uwagę ich zdolności fizyczne i ich szczególne kwalifikacje.

W zależności od tego można zażądać stawienia się do pracy z odpowiednimi narzędziami, o ile dane osoby narzędzia takie posiadają.

§ 22. Jeżeli w planie robót danego powiatu przewidziane zostały prace, wymagające skoncentrowania sił roboczych z dwóch lub więcej gmin, zarządzenia co do wzywania do pracy i koncentracji sił roboczych wydaje powiatowa władza administracji ogólnej.

§ 23. Powołanemu do wykonania pracy w obrębie gminy miejsca zamieszkania służy prawo do:

a) zakwaterowania — jeżeli ma on odbywać pracę w tak dużej odległości od domu, że nie byłby w możności jej wykonać, gdyby na noc wracał do domu;

b) bezpłatnego przejazdu — jeżeli odległość od miejsca zamieszkania do miejsca pracy przewyższa 25 km;

c) wyżywienia — jeżeli:

1) powołany do pracy nie ma środków na żywienie się w czasie wykonywania pracy,

2) powołanie nastąpiło nagle i wykonujący pracę nie są w możności oddalać się od miejsca pracy ze względów technicznych.

§ 24. Zamiast wyżywienia powołani mogą otrzymywać odpowiednie kwoty pieniężne według norm obowiązujących w wojsku.

§ 25. Koszty zakwaterowania, przejazdu i wyżywienia powołanych do pracy zarówno w miejscowości leżącej w obrębie gminy miejsca zamieszkania (pobytu) powołanych w przypadkach określonych w § 23, jak i w miejscowości leżącej poza granicami gminy miejsca zamieszkania (pobytu) powołanych, gdy ta miejscowość oddalona jest więcej niż 5 km od granic gminy miejsca zamieszkania (pobytu), — ponosi ta władza (instytucja), dla której praca jest wykonywana (np. wojsko, przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa pracujące dla Państwa, związki samorządowe itp.).

§ 26. Zarządy gmin, w których obrębie są prowadzone roboty przy pomocy sił roboczych, skoncentrowanych z innych gmin, mogą być wezwane przez właściwe powiatowe władze administracji ogólnej na wniosek kierownictwa robót do zorganizowania wyżywienia i zakwaterowania pracujących.

§ 27. Fakt odbycia zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego i fakt zwolnienia od tego obowiązku w danym roku kalendarzowym uwidacznia się w wojskowym dokumencie osobistym za pomocą małej pieczątki podłużnej następującej treści: „Odbył pracę (zwolniony) z zastępczego powsz. obow. wojsk. od dn. . . . . do dn . . . . r. w okresie . . . . (I, II, III, IV, V) — Podpis przełożonego gminy".

Do potwierdzenia za pomocą pieczątki może służyć rubryka 18 książeczki wojskowej (rezerwistów) i rubryka 9 zaświadczeń wojskowych koloru: niebieskiego (zaliczonych do kat. C), różowego (zaliczonych do kat. D) i zielonego (przeniesionych do rezerwy sponad kontyngentu na podstawie art. 75 ustęp ostatni ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym).

Adnotacja ta powinna być brana pod uwagę przy dokonywaniu meldunku ogólnego lub wojskowego, a w szczególności przy osobistym zgłaszaniu się w urzędzie meldunkowym w ra-

zie zmiany miejsca zamieszkania lub przyjazdu z zagranicy (§ 446 rozp. wyk. do ustawy o powsz. obow. wojsk.).

Spełnienie w danym roku kalendarzowym zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego jest również odnotowywane w stosownej rubryce listy pracy.

Do art. 98 h. II.

§ 28. Ustalenie robót, które mają być wykonane w drodze zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego, należy do zarządów gmin, które powinny przy tym brać pod uwagę przede wszystkim zapotrzebowania władz wojskowych.

Zarządy gmin powinny do dnia 1 lutego każdego roku przygotować plany, kosztorysy i harmonogramy dla robót, ustalonych do wykonania dla potrzeb gminy lub gromady, mających związek z obroną Państwa. W planach tych (harmonogramach) będą przewidziane, poza ilościami materiałów i robocizny, okresy czasu potrzebnego na wykonanie danej roboty. Poza tym powinny być również wykazane potrzebne narzędzia oraz roboty pomocnicze, których nie da się wykonać w drodze zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego (np. zwózka konna).

Plany i kosztorysy, sporządzone przez zarządy gmin, zatwierdza powiatowa władza administracji ogólnej do dnia 1 marca każdego roku, po zbadaniu celowości zaprojektowanych robót, ich kolejności i warunków pracy.

§ 29. Władze i instytucje, przewidujące wykonanie robót, które mają związek z obroną Państwa (art. 98a) i mogą być wykonane w drodze zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego, powinny do dnia 1 stycznia każdego roku zgłosić swoje wnioski o objęcie tych robót planem do zarządów tych gmin, na których terenie roboty mają być wykonane. Wnioski te powinny zawierać gotowe harmonogramy z wykazaniem liczby potrzebnych dni roboczych i okresu czasu, w którym dana robota ma być wykonana; władze wojskowe mogą zgłosić jedynie potrzebną ilość sił roboczych.

Jeżeli roboty wymagają skoncentrowania sił roboczych z dwóch lub więcej gmin, wnioski te powinny być zgłoszone w powyższym terminie do powiatowej władzy administracji ogólnej.

W tych przypadkach oraz w przypadkach uruchomienia roboty, wymagającej sił roboczych liczebnie większych niż z jednej gminy, ustalenie robót, objęcie ich planami i przygotowanie potrzebnych kosztorysów i harmonogramów należy do powiatowej władzy administracji ogólnej z zachowaniem terminu określonego w § 28.

§ 30. Roboty organizuje, kieruje nimi i odpowiada za ich bezpieczeństwo kierownictwo robót tej władzy, instytucji lub przedsiębiorstwa, dla których roboty są wykonywane.

§ 31. Roboty dla władz wojskowych organizują i kierują nimi dowódcy O. K. (Dowódca Floty) przez komendantów garnizonów w miejscowościach, gdzie znajdują się oddziały wojskowe.

W miejscowościach, gdzie nie ma oddziałów wojskowych, dowódcy O. K. (Dowódca Floty) mogą co do zorganizowania i wykonania robót dla władz wojskowych ograniczyć się do zgłoszenia jedynie swoich wniosków za pośrednictwem wojewódzkich władz administracji ogólnej.

§ 32. Pod względem kolejności robót, które mają być objęte planami, pierwszeństwo mają roboty, zapowiedziane przez władze wojskowe.

Te zatem roboty będą w pierwszym rzędzie w planie robót gminy, bądź w planie powiatu uwzględnione, a dla ich wykonania w pierwszym rzędzie przewidziane siły robocze z zakresu zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego.

§ 33. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego zarządy gmin i powiatowe komendy uzupełnień sporządzą spisy osób, których stosunek do powszechnego obowiązku wojskowego uregulowany został z wynikiem określonym w § 4 rozporządzenia niniejszego, począwszy od rocznika 1911.

§ 34. Zarządy gmin uruchomią pracę z zakresu zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego po raz pierwszy w roku 1937.

§ 35. Plany robót przygotowane przez zarządy gmin z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego powinny być przez powiatowe władze administracji ogólnej zatwierdzone w takim czasie, aby przewidziane roboty mogły być rozpoczęte w 1937 roku.

§ 36. W razie wątpliwości co do znaczenia dla obrony Państwa robót ustalonych przez zarządy gmin powiatowe władze administracji ogólnej zatwierdzają plany po porozumieniu się z właściwym dowódcą O. K. (Dowódcą Floty) w drodze przez właściwego wojewodę.

§ 37. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) *Sławoj Składkowski*

2 zał.

Gmina .....

Powiat .....

Województwo .....

Załączniki do rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 5 sierpnia 1937 r.

Wzór Nr 1.

LISTA PRACY

osób, w stosunku do których powstał zastępczy powszechny obowiązek wojskowy w roku 193.....

Nr	Nazwisko i imię oraz imiona rodziców	Rok urodzenia	A d r e s	Podstawa prawna	Zawód lub zatrudnienie, wykształcenie	Data i r. wezwania do pracy	Data odbycia pracy w 5 okresach 5-lecia	U w a g i
1	Syn..... i..... z domu					I dn..... II dn..... III dn..... IV dn..... V dn.....	od dn..... do dn..... od dn..... do dn..... od dn..... do dn..... od dn..... do dn..... od dn..... do dn.....	
	Syn..... i..... z domu					I dn..... II dn..... III dn..... IV dn..... V dn.....	od dn..... do dn..... od dn..... do dn..... od dn..... do dn..... od dn..... do dn.....	

Wzór Nr 2.

Stampila Zarządu Gminy

Pozycja listy pracy Nr .....

..... dn. ..... 193 ..... r.

D o

P. .....

w .....

WEZWANIE

Na podstawie art. ..... ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powsz. obow. wojskowym w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 listopada 1936 r. Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 601) Zarząd Gminy w .....

wzywa p. ..... syna .....
(nazwisko i imię) (imiona rodziców i nazwisko panieńskie matki)

urodzonego w ..... roku zamieszkałego w .....
(adres)

do zgłoszenia się w dniu ..... o godzinie .....

..... celem podjęcia
(wymienić miejsce pracy)

pracy przy .....
(wymienić rodzaj pracy)

Pracę obowiązany Pan jest wykonywać przy użyciu posiadanych własnych narzędzi, jak ..... które powinien Pan z sobą
(wymienić narzędzia)

przynieść.

Kto uchyla się od obowiązku wykonywania pracy albo wykonuje ją nienależycie, podlega karze aresztu do 2 tygodni i grzywny do 500 złotych albo jednej z tych kar.

Podpis przełożonego gminy

Poz. listy pracy Nr .....

Wezwanie z dn. ..... 193 ..... roku Nr .....

otrzymałem dn. ..... 193 ..... roku.

Podpis wzywanego

POUCZENIE

1) Wezwanie niniejsze należy przynieść z sobą i wręczyć kierownictwu robót, które po odbyciu roboty zwraca wezwanemu z adnotacją o odbytej pracy.

2) Osoby, które posiadając narzędzia pracy nie będą w nie zaopatrzone mimo wezwania, będą traktowane, jako uchylające się od pracy.

3) Potwierdzenie o odbyciu pracy na niniejszym wezwaniu należy wręczyć zarządowi gminy celem odnotowania odbycia pracy w liście pracy.

Pozycja listy pracy Nr .....

POTWIERDZENIE ODBYCIA PRACY

Wymieniony w wezwaniu p. .....
zgłosił się do pracy dnia ..... o godzinie .....
i odbył pracę z zakresu zastępczego powszechnego obowiązku wojskowego od dnia ..... do dnia .....

Przy pracy używał narzędzi .....
(własnych)

Podpis kierownika robót

..... dnia ..... 193..... r.

KOMUNIKATY

269.

ZMIANY PERSONALNE

w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Opieki Społecznej, w urzędach i zakładach podległych.

Przyjęci:

Dr Wacław Pęziński — z dniem 1 sierpnia 1937 r. w charakterze kontr. praktykanta do starostwa powiatowego w Warszawie,

Dr Józef Ocepa — z dniem 31 lipca 1937 r. w charakterze kontr. lek. pow. starostwa powiatowego w Opatowie,

Katarzyna Szwarcowa — z dniem 2 sierpnia 1937 r. w charakterze kontr. instruktorki pielęgn. do urzędu wojewódzkiego w Toruniu.

Zmiany

(przeniesienia na inne miejsca służbowe, zmiana stanowiska—tytułu, zmiana charakteru stosunku służbowego):

Dr Henryk Walecki — kontr. referendarz p. o. lekarza epidemicznego — z dniem 1 sierpnia 1937 r. przeniesiony na stanowisko kontr. kierownika filii Państwowego Zakładu Higieny w Łucku,

Janina Sawicka — pom. kanc. w Zarządzie Centralnym — z dniem 6 sierpnia 1937 r. mianowana podreferendarzem,

Przemysław Sołtyński — prow. podreferendarz w Zarządzie Centralnym — z dniem 1 sierpnia 1937 r. mianowany radcą,

Marian Jeżewski — prow. podreferendarz urzędu wojewódzkiego w Warszawie — z dniem 1 sierpnia 1937 r. mianowany prow. referendarzem.

Zwolnienia:

Dr Felicjan Michałowski — kontr. asystent filii Państwowego Zakładu Higieny w Łodzi — zwolniony z dniem 30 czerwca 1937 r.

270.

SPROSTOWANIE

dostrzeżonych omyłek drukarskich.

1) W Nr 13 Dz. Urz. M. O. S. z 1937 r.: na str. 481, szpalta prawa, w końcu pozycji 206, opuszczono podpis:

Minister:
(—) *M. Zyndram-Kościałkowski.*

2) W Nr 16 Dz. Urz. M. O. S. z 1937 r.: na str. 525, szpalta lewa, wiersz 14 od góry, *zamiast:* „12 września 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 743)", — *winno być:* „17 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 6, poz. 61)".

3) W Nr 16 Dz. Urz. M. O. S. z 1937 r.: na str. 526, szpalta prawa, wiersz 13 od dołu, *zamiast:* „łóżek szpitalnych" — *winno być:* „liczby łóżek szpitalnych ogólnych".

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA, UL. DŁUGA 38/40.

NAKŁADEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22, Nr 92968.

PRENUMERATA ROCZNA 12 ZŁ CENA ODDZIELNEGO NUMERU 1 ZŁ